

Πτυχιακή εργασία

Θέμα:

Αναπαραστάσεις έμφυλης βίας στα ελληνικά ΜΜΕ με
έμφαση στις γυναικοκτονίες.

Φοιτήτρια: Κοκοβιάδου Θεανώ

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Καλφέλη Παναγιώτα

Καστοριά 2023

Περίληψη

Σαν έμφυλη βία χαρακτηρίζεται μία πράξη βίας η οποία αφορά το φύλο είτε είναι ανδρικό είτε είναι γυναικείο, με αποτέλεσμα την ψυχολογική η σωματική σεξουαλική βία. Η παρούσα διπλωματική εργασία διερευνά την αναπαράσταση έμφυλης βίας στα ΜΜΕ επικεντρώνοντας στις γυναικοκτονίες. Πιο συγκεκριμένα, μελετήθηκε και αναλύθηκε ο τρόπος με τον οποίο καλύφθηκαν πέντε υποθέσεις γυναικοκτονιών από ελληνικά ειδησεογραφικά διαδικτυακά μέσα, από το 2018 μέχρι το 2022. Συλλέχθηκαν 88 δημοσιεύματα από τρεις ιστοσελίδες εθνικής εμβέλειας και με τη χρήση της μεθόδου ανάλυσης περιεχομένου ορίστηκαν συγκεκριμένα κριτήρια ανάλυσης περιεχομένου και διαμορφώθηκαν τα αντίστοιχα ερευνητικά ερωτήματα. Στην πλειοψηφία των δημοσιευμάτων χρησιμοποιείται φορτισμένη γλώσσα και συγκεκριμένες εκφράσεις, δίνεται περισσότερη έμφαση στο θύτη από ό,τι στο θύμα και παρουσιάζονται μεμονωμένες φωνές φιλικών ή συγγενικών προσώπων. Επίσης, σχετικά με τις φωνές των ειδικών, παρατίθενται στα δημοσιεύματα οι φωνές κάποιων ομάδων κατά της έμφυλης βίας, χωρίς όμως αυτό να γίνεται πολύ συχνά. Τέλος, δεν καταγράφηκε σε κανένα δημοσίευμα κάποιο μέτρο αντιμετώπισης ή λύση σχετικά με την έμφυλη βία.

Λέξεις- κλειδιά

γυναικοκτονία, έμφυλη βία, ΜΜΕ, θύμα, θύτης

Abstract

Gender-based violence is defined as an act of violence that concerns gender, whether it is male or female, resulting in psychological or physical sexual violence. This diploma thesis investigates the representation of gender-based violence in the mass media, with a focus on femicides. More specifically, it examined and analyzed how five femicide cases were covered by Greek online news media from 2018 to 2022. A total of 88 articles were collected from three nationally recognized websites, and specific content analysis criteria were established using the content analysis method, along with corresponding research

questions. In the majority of the articles, emotionally charged language and specific expressions are used, with greater emphasis placed on the perpetrator rather than the victim. Individual voices of friendly or related persons are also presented. However, voices of experts or groups against gender-based violence are seldom featured. Furthermore, none of the articles reported any measures or solutions regarding gender-based violence.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	2
Abstract	2
Περιεχόμενα	4
Εισαγωγή.....	6
Κεφάλαιο 1. Βασικές θεωρητικές αρχές και εννοιολογική οριοθέτηση	9
1.1 Η θεωρία του φεμινισμού.....	9
1.2 Τι είναι τα στερεότυπα	12
1.2.1 Τι είναι τα έμφυλα στερεότυπα	13
1.3 Ποια είναι η έννοια της έμφυλης βίας.....	15
1.3.1 Τα είδη / μορφές της έμφυλης βίας	15
Κεφάλαιο 2. Έμφυλη βία και ΜΜΕ	19
2.1. Δημιουργία στερεότυπων και ΜΜΕ.....	19
2.2 Παρουσίαση βίας στα ΜΜΕ: μια γενική επισκόπηση	21
2.3 Έμφυλη βία στα ΜΜΕ	23
2.4. Γυναικοκτονίες στα ΜΜΕ	24
2.4.1. Εννοιολογική προσέγγιση	24
2.4.2 Γυναικοκτονίες ως είδηση	26
Κεφάλαιο 3: Γυναικοκτονίες στην Ελλάδα.....	29
3.1 Πως προκύπτει μια γυναικοκτονία.....	29
3.2 Είδη γυναικοκτονιών	30
3.3 Περιπτώσεις γυναικοκτονιών στην Ελλάδα	31
3.3.1. Καρολίν Κράουτς.....	32
3.3.2 Ελένη Τοπαλούδη.....	33
3.3.3 Σούζαν Ίτον	34
3.3.4 Αγγελική Πέτρου	35
3.3.5. Αϊντα Παπαδοπούλου.....	36
Κεφάλαιο 4 Μεθοδολογία της έρευνας.....	38
4.1 Σκοπός της έρευνας.....	38

4.2 Μέθοδος και ερευνητικά ερωτήματα	38
4.3 Δείγμα.....	40
Κεφάλαιο 5 Ανάλυση ευρημάτων.....	41
5.1 Ανάλυση ευρημάτων στο σύνολο των δημοσιεύσεων.....	41
Πίνακας 1. Κατανομή κριτηρίων ανάλυσης στο σύνολο των δημοσιευμάτων	41
Σχήμα 1. Ανάλυση 1 ^{ου} κριτηρίου	42
Σχήμα 2. Ανάλυση 2 ^{ου} κριτηρίου	44
Σχήμα 3. Ανάλυση 3 ^{ου} κριτηρίου	47
Σχήμα 4. Κατανομή χαρακτηρισμών θύματος.	49
Πίνακας 2. Κατανομή φωνής ειδικών.....	50
5.2 Διαφορές και ομοιότητες μεταξύ των ιστοσελίδων.....	51
Πίνακας 3. Κατανομή κριτηρίων ανάλυσης ανά ιστοσελίδα.....	53
Κεφάλαιο 6 Συμπεράσματα - Συζήτηση.....	54
Βιβλιογραφία.....	57

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να διερευνήσει την αναπαράσταση της έμφυλης βίας, και ιδίως των γυναικοκτονιών, σε ελληνικά ειδησεογραφικά μέσα υψηλής επισκεψιμότητας. Ειδικότερα, η εργασία μελετά τον τρόπο με τον οποίο καλύφθηκαν πέντε υποθέσεις γυναικοκτονιών από ελληνικά ειδησεογραφικά διαδικτυακά μέσα, από το 2018 μέχρι το 2022.

Η παγκόσμια τάση στις γυναικοκτονίες είναι ανησυχητική και αποτελεί μια σοβαρή πρόκληση για τη διεθνή κοινότητα, καθώς αντιπροσωπεύουν ένα σοβαρό και εξαιρετικά ανησυχητικό παγκόσμιο φαινόμενο. Σύμφωνα με τη μελέτη του ΟΗΕ για την Πρόληψη του Εγκλήματος και την Ποινική Δικαιοσύνη «The Global Study on Homicide» (2018), στις περισσότερες χώρες υπάρχει μια αυξητική τάση στα περιστατικά των γυναικοκτονιών. Ενδεικτικά, στο Περού το 2011 καταγράφηκαν 1.8 γυναικοκτονίες ανά 100.000 γυναίκες, ενώ το 2016 σημειώθηκαν 3.8 ανά 100.000 γυναίκες. Αντίστοιχα, στην Ουρουγουάη, ο αριθμός αυτός αυξήθηκε από 2.3 γυναικοκτονίες ανά 100.000 γυναίκες το 2008, σε 2.8 το 2016. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η παγκόσμια τάση στις γυναικοκτονίες διαταράσσει σοβαρά την κοινωνική συνοχή και απειλεί την επίτευξη των Στόχων Αειφόρου Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίοι περιλαμβάνουν την εξάλειψη της βίας εναντίον των γυναικών και των κοριτσιών.

Για να αντιμετωπιστεί αυτό το διεθνές πρόβλημα, απαιτούνται κοινές προσπάθειες και δράσεις σε πολλά επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των νόμων και της πολιτικής, της εκπαίδευσης, της ευαισθητοποίησης του κοινού και της ενίσχυσης των γυναικών για την προστασία των δικαιωμάτων τους. Το κίνημα MeToo αποτελεί ένα παγκόσμιο κίνημα ευαισθητοποίησης κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης το οποίο ξεκίνησε το 2017 στην Αμερική και στην Ελλάδα το 2021. Το κίνημα αυτό αποτέλεσε για πολλές γυναίκες το βήμα για να βγουν δημόσια να μοιραστούν και να καταγγείλουν τις ιστορίες τους για σεξουαλική παρενόχληση, κακοποίηση ή βιασμό. Με την βοήθεια του κινήματος αυτού, αυξήθηκε η ευαισθητοποίηση στην κοινή γνώμη και έχει οδηγήσει σε νέες συζητήσεις σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση, την ισότητα των φύλων και την ανάγκη αλλαγής στις κοινωνικές συμπεριφορές και τις πρακτικές. Επίσης, έχει ενθαρρύνει

περισσότερες γυναίκες να αναφέρουν τις εμπειρίες τους και να αποκτήσουν θάρρος για να ζητήσουν δικαιοσύνη και αλλαγή.

Όσο λιγότερα άτομα γνωρίζουν για το τι είναι η γυναικοκτονία και πώς εξελίσσεται, τόσο θα αυξάνονται τα θύματά της και όχι μόνο της καθαυτού γυναικοκτονίας αλλά και των σταδίων πριν από αυτή, τα οποία είναι άλλα είδη βίας που λαμβάνουν μέρος πάρα πολλές φορές στις ζωές των θυμάτων, αλλά δεν λαμβάνουν εξίσου συχνά και εύκολα βοήθεια από τον περίγυρό τους. Η λεκτική ή η σωματική βία ή και η ενδοοικογενειακή βία μπορούν εύκολα να μεταμορφωθούν μέσα σε ώρες σε γυναικοκτονίες, και το θύμα πολλές φορές φοβάται τρομακτικά πολύ για την σωματική του ακεραιότητα για να μιλήσει ή να ζητήσει βοήθεια. Άλλες φορές όπως απέδειξαν ορισμένες υποθέσεις και στην Ελλάδα, όταν το θύμα μίλησε, ήταν θέμα ωρών πριν σωπάσει για πάντα.

Η παρούσα εργασία στοχεύει στο να δείξει τον τρόπο με τον οποίο πολλές φορές τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρουσιάζουν τις γυναικοκτονίες, είτε σε ό, τι αφορά τη γλώσσα, καθώς ορισμένες φορές δεν χρησιμοποιούν τη σωστή ορολογία και κάνουν λόγο για φόνους και δολοφονίες, είτε σε ό, τι αφορά τον χαρακτηρισμό του θύματος και του θύτη, με τρόπο που να μην αναδεικνύει τον έμφυλο χαρακτήρα του εγκλήματος, με αποτέλεσμα αντί να κινητοποιήσει και να ενθαρρύνει την κοινωνία να αντιμετωπίσει το μέγιστο αυτό πρόβλημα, να συμβάλλει στην εδραίωση και διαιώνισή του.

Ως προς τη δομή της, η παρούσα εργασία οργανώνεται σε έξι κεφάλαια, με το καθένα να περιλαμβάνει επιμέρους ενότητες. Ειδικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται οι βασικές αρχές της φεμινιστικής θεωρίας και γίνεται η εννοιολογική οριοθέτηση βασικών εννοιών, όπως τα έμφυλα στερεότυπα και η έμφυλη βία. Στο δεύτερο κεφάλαιο, μέσα από την επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο τα ΜΜΕ αναπαριστούν την έμφυλη βία και ιδίως τις γυναικοκτονίες. Το τρίτο κεφάλαιο εστιάζει στο θέμα των γυναικοκτονιών στην Ελλάδα, ενώ αναδεικνύει στατιστικά στοιχεία και υποθέσεις που απασχόλησαν τον δημόσιο λόγο γύρω από το θέμα αυτό. Στο τέταρτο κεφάλαιο θα αναφέρουμε τη μεθοδολογία και τον σκοπό της έρευνας αυτής, τα ερωτήματα που προκύπτουν και το πώς αντιμετωπίστηκαν και καλύφθηκαν οι αναφερόμενες γυναικοκτονίες στην Ελλάδα. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση των

ευρημάτων της εργασίας και στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο ακολουθούν τα συμπεράσματα της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Κεφάλαιο 1. Βασικές θεωρητικές αρχές και εννοιολογική οριοθέτηση

1.1 Η θεωρία του φεμινισμού

Ο φεμινισμός είναι ένα κίνημα το οποίο επιδιώκει τη διεκδίκηση δικαιωμάτων για τις γυναίκες, δηλαδή, δικαιώματα που καθιερώνουν καθεστώς ισότητας για τις γυναίκες και για τους άνδρες. Ο φεμινισμός ορίζεται επίσης ως ένα «σύστημα πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικής ισότητας μεταξύ των δύο φύλων» (Millett, 1970, σ. 74). Ο φεμινισμός πέρασε από δύο στάδια, ξεκίνησε σαν φιλελεύθερος φεμινισμός, ο οποίος αναφέρεται σε ένα κοινωνικό κίνημα που έγινε κατά το οποίο οι γυναίκες κατάφεραν και αναγνωρίστηκαν για το νόμιμο δικαίωμά τους πάνω στην ψήφο και τα βασικά πολιτικά δικαιώματα τους (Κακλαμανάκη, 2007, σ. 55).

Στο πρώτο κύμα λοιπόν, οι γυναίκες αγωνίστηκαν και πέτυχαν με αποτέλεσμα να αποκτήσουν τα πολιτικά τους δικαιώματα καθώς και την ευκαιρία να μπορούν να φοιτούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και να μπορούν να βρουν εργασία σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς. Ωστόσο, το σημαντικότερο ήταν ότι αυτό το κύμα αποτέλεσε μία προϋπόθεση για τις βαθύτερες κοινωνικές διεκδικήσεις των φεμινιστριών σε μελλοντικό χρόνο. Το δεύτερο κύμα είναι πολύ γνωστό στο κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών το οποίο επικεντρώθηκε στις διαφορές μεταξύ των γυναικών και των ανδρών. Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στην προέλευση, καθώς και στη διάκριση μεταξύ των δύο φύλων ιδεολογικά, πολιτισμικά καθώς και κοινωνικά (Τασιοπούλου, 2020).

Με βάση το βιβλίο «Φεμινισμός- Παρελθόν και παρόν ενός κινήματος» της συγγραφέα Cameron Deborah (2020), ο φεμινισμός είναι ένα κίνημα που αναγνωρίζει και κρίνει την ύπαρξη της ανισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών στην κοινωνία. Αποτελεί έναν αγώνα για την ανατροπή αυτής της ανισότητας και τη δημιουργία μιας πιο ισότιμης και δίκαιης κοινωνίας. Η συγγραφέας επισημαίνει τη σημασία της γυναικείας εμπειρίας και της γυναικείας φωνής στον φεμινιστικό αγώνα. Προωθεί την ιδέα ότι οι γυναίκες πρέπει να μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις και τις ανησυχίες τους και να ακούγονται στη δημόσια σφαίρα. Επιπλέον, αναλύει τις κοινωνικές δομές που προκαλούν και υποστηρίζουν την ανισότητα και επιχειρεί να αντιμετωπίσει αυτές τις δομές.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο της φεμινιστικής προσέγγισης της Cameron (2020) είναι η πολυπολιτισμικότητα. Αναγνώρισε και αξιολόγησε την ποικιλομορφία των εμπειριών των γυναικών και τις διαστάσεις της ταυτότητας που σχετίζονται με τη φυλή, την εθνικότητα και τον πολιτισμό και υποστηρίζει την ένταξη όλων των γυναικών στον φεμινιστικό αγώνα. Γενικά, ο φεμινισμός είναι ένα κίνημα που αγωνίζεται για την ισότητα και τη δικαιοσύνη μεταξύ όλων των φύλων και αναγνωρίζει τη σημασία της γυναικείας εμπειρίας και της πολυπολιτισμικότητας σε αυτόν τον αγώνα. Το κίνημα του φεμινισμού σύμφωνα με την Cameron (2020) περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

- Κριτική της ανισότητας: Ο φεμινισμός αναγνωρίζει την ύπαρξη της ανισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών στην κοινωνία. Κρίνει αυτήν την ανισότητα ως αδικία και προσπαθεί να ανατρέψει τις κοινωνικές δομές που την προκαλούν.
- Γυναικεία εμπειρία: Η συγγραφέας υποστηρίζει ότι οι γυναίκες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εκφράζουν τις απόψεις και τις ανησυχίες τους και να είναι ακουστές δημόσια στην κοινωνία.
- Κοινωνικές δομές: Υπάρχουν ορισμένες κοινωνικές δομές που διαμορφώνουν την ανισότητα και την υποβαθμίζουν. Έχουν σοβαρή επίδραση του φύλου, της ταξικής θέσης, της φυλής και της σεξουαλικότητας στην εμπειρία των γυναικών και αναζητά τρόπους να αντιμετωπίσει αυτές τις δομές.

Μερικοί από αυτούς είναι οι εξής παρακάτω:

- Συνειδητοποίηση και ανατροπή των κοινωνικών στερεοτύπων: Είναι πολύ σημαντικό να αναγνωρίζονται και να γίνονται αποδεκτά από την κοινωνία τα στερεότυπα που επηρεάζουν την αντιμετώπιση των γυναικών. Εάν η κοινωνία κάνει μια επανεκτίμηση των προκαταλήψεων και των πεποιθήσεων που οδηγούν στην ανισότητα, καθώς και στην αντικατάστασή τους με πιο ισότιμες και προοδευτικές αντιλήψεις, η ανισότητα, σύμφωνα με την Cameron (2020), θα μειωθεί.
- Πάλι για ισότητα και δικαιοσύνη: Είναι μεγάλη η σημασία της δράσης και της πάλης για την ισότητα των δύο φύλων. Οι δράσεις αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή σε κινήματα και οργανώσεις που αγωνίζονται για τα δικαιώματα των

γυναικών, την υποστήριξη πολιτικών μέτρων που προάγουν την ισότητα και την ενεργή συμμετοχή σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

- Κοινωνική αλληλεγγύη και αλληλεγγύη μεταξύ των γυναικών: Πολύ σημαντική είναι και η σημασία της αλληλεγγύης μεταξύ των γυναικών. Η συνεργασία και η αλληλεγγύη μεταξύ των γυναικών ανεξάρτητα από τις διαφορές τους, μπορεί να είναι πολύ σημαντικό εφόδιο και όπλο προκειμένου να ανατραπούν οι δομές που προκαλούν ανισότητα.
- Πολυπολιτισμικότητα: οι γυναίκες έχουν διαφορετικές εμπειρίες και ταυτότητες λόγω της φυλής, της εθνικότητας, του πολιτισμού και άλλων κοινωνικών παραμέτρων. Η πολυπολιτισμικότητα αυτή είναι μια πηγή εμπειριών και γνώσεων, καθώς οι γυναίκες από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα έχουν μοναδικές προοπτικές και συμβάλλουν στον φεμινιστικό αγώνα με τρόπους που αντανακλούν τις δικές τους εμπειρίες και ανάγκες. Θα πρέπει γενικότερα στον αγώνα του φεμινισμού να λαμβάνονται υπόψη πολλές και διαφορετικές πολιτισμικές ταυτότητες διότι έτσι, προάγεται η ισότητα και η δικαιοσύνη, καθώς ο φεμινισμός πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις εμπειρίες όλων των γυναικών, ανεξαρτήτως πολιτισμικού υπόβαθρου.

Οι προκλήσεις τις οποίες ο φεμινισμός αντιμετωπίζει μέχρι και σήμερα σύμφωνα με την Cameron (2020), είναι αρχικά η ανισότητα στην αμοιβή και την εργασία όσον αφορά το γυναικείο φύλο. Παρά την πρόοδο, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές ανισότητες μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις αμοιβές και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Ο φεμινισμός αντιμετωπίζει την πρόκληση της επίτευξης ίσων αμοιβών και ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες σε όλους τους τομείς εργασίας. Μια δεύτερη πρόκληση είναι οι θέσεις εξουσίας στα πρόσωπα των γυναικών. Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σε θέσεις εξουσίας όπως η πολιτική, η επιχειρηματικότητα και η διοίκηση και το κίνημα αντιμετωπίζει την πρόκληση της αύξησης της εκπροσώπησης και της συμμετοχής των γυναικών σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Η βία κατά των γυναικών παραμένει ένα σοβαρό πρόβλημα παγκοσμίως και μέχρι και σήμερα γίνονται προσπάθειες του κινήματος για την καταπολέμηση της καταπίεσης, της ενδοοικογενειακής

βίας, του βιασμού και άλλων μορφών εκμετάλλευσης των γυναικών και της παροχής ασφάλειας και προστασίας στις γυναίκες.

Τέλος, το κίνημα του φεμινισμού προσπαθεί να κάνει την κοινωνία να αναθεωρήσει τις παραδοσιακές αντιλήψεις για τη γυναικεία σεξουαλικότητα και να προωθήσει μια ανοικτή και ελεύθερη συζήτηση για τη σεξουαλική ελευθερία, τη σεξουαλική συναίνεση και την απελευθέρωση της γυναίκας από αναχρονιστικές κοινωνικές προσδοκίες και αντιλήψεις.

1.2 Τι είναι τα στερεότυπα

Τα στερεότυπα είναι γενικευμένες πεποιθήσεις για διάφορες ομάδες ατόμων και αναφέρονται σε κάποια χαρακτηριστικά, πεποιθήσεις, συμπεριφορές και δεξιότητες τις οποίες διαθέτουν τούτα τα άτομα. Παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο για την κοινωνική κατηγορία και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μπορούν και τοποθετούν τον εαυτό τους αλλά και τους υπόλοιπους ανθρώπους γενικότερα, σε ομάδες (Allport, 1954· Steele, 1995· Tajfel, 2010).

Ένα παράδειγμα στερεότυπου είναι ότι οι ηλικιωμένοι άνθρωποι είναι ανίκανοι, ασθενείς και αναξιοπρεπείς. Αυτό το στερεότυπο συχνά οδηγεί σε προκαταλήψεις και διακρίσεις έναντι των ηλικιωμένων ατόμων, καθώς πολλοί μπορεί να τους αντιμετωπίζουν με ανεπαρκή σεβασμό, να τους περιθωριοποιούν ή να τους αγνοούν. Ένα ακόμη παράδειγμα είναι η στερεοτυπική αντίληψη ότι οι γυναίκες είναι αδύναμες και ανίκανες σε επαγγελματικά πεδία που θεωρούνται πιο «ανδρικά» (σήκωμα βάρους, χρήση σωματικής δύναμης, θέση ευθύνης). Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε προκαταλήψεις και περιορισμούς για τις γυναίκες σε ορισμένες επιλογές στη ζωή τους και στην επαγγελματική τους πρόοδο.

Τα στερεότυπα ενδεχομένως ορισμένες φορές να υπονοούνται ή να είναι απόλυτα σαφή. Όταν ένας άνθρωπος καταλαβαίνει και αναγνωρίζει ένα στερεότυπο το χρησιμοποιεί για να μπορέσει να κρίνει ή να βάλει σε κάποια κατηγορία κάποιον άλλον άνθρωπο ή μία ομάδα ανθρώπων.

Υπάρχουν και ορισμένα ασυνείδητα στερεότυπα, όταν, δηλαδή, ένας άνθρωπος δεν μπορεί να καταλάβει και δεν έχει επίγνωση ότι χρησιμοποιεί κάποιο στερεότυπο, ωστόσο, το κάνει. Η κοινωνία έχει προκαθορισμένες αντιλήψεις και προσδοκίες για τους άνδρες και τις γυναίκες. Αυτά τα στερεότυπα περιλαμβάνουν προκαθορισμένους ρόλους, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών προσδοκιών για κάθε φύλο. Τα στερεότυπα των ανδρών, για παράδειγμα, συχνά περιλαμβάνουν προσδοκίες δύναμης, ανεξαρτησίας, επιμονής και αποφασιστικότητας ενώ αντίθετα, οι γυναίκες θεωρούνται συχνά ως περιποιητικές, ευαίσθητες, συναισθηματικές και εξαρτημένες. Αυτά τα στερεότυπα φύλου επηρεάζουν τις επιλογές, τις ευκαιρίες και την κοινωνική αποδοχή των ανθρώπων στην και από την κοινωνία. Τα στερεότυπα για το φύλο και τους ρόλους οδηγούν σε ανισότητες και διακρίσεις. Για παράδειγμα, οι γυναίκες μπορεί να έχουν δυσκολία πρόσβασης σε θέσεις εξουσίας ή πρόσβαση σε καλά αμειβόμενες ευκαιρίες σταδιοδρομίας, ενώ οι άνδρες μπορεί να αισθάνονται πίεση να συμμορφωθούν με τα στερεότυπα του ανδρισμού αλλά θα «πρέπει» να το κάνουν. Γενικότερα, τα στερεότυπα μπορεί να είναι πάρα πολύ ανακριβή και επιβλαβή για ένα άτομο και γενικότερα για μία ολόκληρη ομάδα ατόμων διότι μιλάει για ένα συγκεκριμένο πρότυπο και μία συγκεκριμένη προσδοκία και δεν δέχεται αλλά απορρίπτει τις ποικιλομορφίες εντός μιας ομάδας ατόμων. Η ανατροπή αυτών των στερεοτύπων είναι σημαντική για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

1.2.1 Τι είναι τα έμφυλα στερεότυπα

Τα έμφυλα στερεότυπα είναι ορισμένες προκαταλήψεις, οι οποίες δημιουργήθηκαν από ανθρώπους και αναφέρονται τόσο σε γυναίκες όσο και σε άνδρες. Αφορούν μεμονωμένα και πάρα πολύ συχνά όχι και τόσο λογικά χαρακτηριστικά που δεν μοιάζουν μεταξύ τους και βοηθούν στο να διαμορφωθούν και να συντηρηθούν κάποιοι κυρίαρχοι έμφυλοι ρόλοι (Hughes & Kroehler, 2005). Πολλά στερεότυπα περιορίζουν αρκετά την ανάπτυξη των φυσικών ταλέντων, καθώς και των ικανοτήτων πολλών ανθρώπων γυναικών και ανδρών τόσο σε ό, τι αφορά την εκπαιδευτική και επαγγελματική τους κατάρτιση και εμπειρία όσο και γενικότερα τις ευκαιρίες τους από την μέρα που γεννιούνται έως τη

μετέπειτα ζωή. Τα στερεότυπα σχετικά με τις γυναίκες προέρχονται και πηγάζουν από πολύ βαθιά ριζωμένες συμπεριφορές, αξίες και κοινωνικές προκαταλήψεις κατά της γυναίκας, ενώ έχουν χρησιμοποιηθεί διαχρονικά για τη διατήρηση και δικαιολόγηση της εξουσίας των ανδρών επί του γυναικείου φύλου και προκειμένου να δικαιολογηθούν ορισμένες συμπεριφορές οι οποίες στέκονται εμπόδιο στην πρόοδο των γυναικών (Ανυφαντής, 2019).

Κατά συνέπεια, ως έμφυλα στερεότυπα ορίζονται οι προκατασκευασμένες πεποιθήσεις ή υπεραπλουστεύσεις κρίσεων χαρακτήρα για ανθρώπους ή για συγκεκριμένες ομάδες ή καταστάσεις. Τα έμφυλα στερεότυπα, λοιπόν, είναι μία υποκατηγορία στερεοτύπων και στηρίζουν κάποιες κυρίαρχες αντιλήψεις, κοινωνικές αντιλήψεις, για τα φύλα. Για παράδειγμα, επικρατεί η πεποίθηση ότι οι άντρες είναι καταλληλότεροι από τις γυναίκες για να έχουν ρόλους ευθύνης, ηγεσίας και ηγετική ικανότητα, μυϊκή δύναμη αλλά και σωματική αντοχή. Επίσης, πρέπει να φροντίζουν τη γυναίκα, να φέρνουν χρήματα και αγαθά στο σπίτι, δεν επιτρέπεται να είναι συναισθηματικοί και πρέπει να αποκρύπτουν τα πραγματικά τους συναισθήματα, ενώ φυσικά δεν κλαίνει ποτέ διότι ένας άνδρας εάν κλάψει θεωρείται αδυναμία με αποτέλεσμα πολύ συχνά πάρα πολλοί άντρες στην κοινωνία να πέφτουν θύματα κατάθλιψης και να αποκρύπτουν τα συναισθήματά τους. Αντιθέτως, οι γυναίκες, βάσει των στερεοτύπων αυτών, πρέπει να βρίσκονται και να περιορίζονται σε βοηθητικούς μονάχα ρόλους κοινωνικά, ρόλους φροντίδας γενικότερα, ανατροφής των παιδιών και νοικοκυράς. Επιπρόσθετα, μία γυναίκα δεν πρέπει να δουλεύει αλλά να παραμένει στο σπίτι και να μεγαλώνει τα παιδιά της, καθαρίζοντας, μαγειρεύοντας, συμμαζεύοντας και γενικότερα τελώντας όλα τα οικιακά καθήκοντα. Από την άλλη, ένας άλλος τύπος γυναίκας, η δυναμική, αυτή που κυνηγά την καριέρα της, δεν θεωρείται μία καλή γυναίκα.

1.3 Ποια είναι η έννοια της έμφυλης βίας

Σαν έμφυλη βία χαρακτηρίζεται μία πράξη βίας η οποία αφορά το φύλο είτε είναι ανδρικό είτε είναι γυναικείο, με αποτέλεσμα την ψυχολογική ή σωματική σεξουαλική βία. Μέσα σε όλα αυτά, συμπεριλαμβάνονται και οι απειλές για την τέλεση των πράξεων αυτών, καθώς και η αποστέρηση της ελευθερίας του ατόμου. Γενικότερα, περιλαμβάνεται οποιαδήποτε πράξη επιδιώκει να βλάψει την αξιοπρέπεια ή την ακεραιότητα του ατόμου που την υφίσταται (Γενική Γραμματεία Ισότητας Φύλων, 2022). Η έμφυλη βία, σύμφωνα με το Διοτίμα (<https://diotima.org.gr/>), επίσης μπορεί να διακριθεί και από τις άλλες μορφές βίας, διότι έχει τις ρίζες της στην ιστορικά καταγεγραμμένη ανισότητα στις κοινωνικές σχέσεις εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών Όπως προ είπαμε το είδος αυτής της βίας, της έμφυλης βίας, λοιπόν, προκαλεί σωματικά, ψυχολογικά καθώς και σεξουαλικά τραύματα και υπάρχει περίπτωση αν φτάσει στο έσχατο όριο, να οδηγήσει και σε γυναικοκτονία. Ο τρόπος τιμωρίας της έμφυλης βίας, λοιπόν, σε όλες τις μορφές της αποτελεί ποινικό αδίκημα και τιμωρείται αυστηρά, ειδικά μετά την επικύρωση της σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από την Ελλάδα, το 2018. Πλέον, είναι συστηματοποιημένος ο τρόπος με τον οποίο ποινικοποιούνται οι μορφές της έμφυλης βίας και της ενδοοικογενειακής βίας διότι έως τώρα δεν αναγνωρίζονταν νομικά ως τέτοιες μορφές, όπως, για παράδειγμα η παρακολούθηση ενός ατόμου (stalking), το να ακρωτηριάζονται τα γεννητικά όργανα μιας γυναίκας, η οικονομική βία, ο γάμος εξ αναγκασμού (Διοτίμα, <https://diotima.org.gr/>) (Νόμος 4531/2018 – ΦΕΚ 62/Α/5-4-2018, ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος της Ελλάδας, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, η οποία υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 7 Απριλίου 2011 και υπογράφηκε στις 11 Μαΐου 2011 κατά την 121η συνεδρίαση του Συμβουλίου στην Κωνσταντινούπολη).

1.3.1 Τα είδη / μορφές της έμφυλης βίας

Η έμφυλη βία μπορεί να εκδηλωθεί με πολλές και διάφορες μορφές, από την πιο διαδεδομένη της μορφή, τη βία μεταξύ συντρόφων, έως και με πράξεις βίας που ασκούνται

σε διάφορους διαδικτυακούς χώρους και ιστότοπους. Αυτές οι διαφορετικές μορφές δεν αποκλείουν η μία την άλλη και πάρα πολλά περιστατικά βίας μπορεί να συμβαίνουν ταυτοχρόνως αλλά και να αλληλοενισχύονται. Σύμφωνα με έρευνα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) (2010), ο οποίος ασχολείται, μεταξύ άλλων, με την έμφυλη βία και την υγεία των γυναικών και δεδομένα από περισσότερες από 24.000 γυναίκες σε 10 χώρες, που αντιπροσωπεύουν διαφορετικά πολιτισμικά, γεωγραφικά και αστικά περιβάλλοντα, έδειξε πως το 13-61% δεν έχει βιώσει ποτέ σωματική βία από σύντροφο, 4-49% ανέφερε ότι έχει βιώσει σοβαρή σωματική βία, 6-59% ανέφερε πως υπέστη σεξουαλική βία από σύντροφο κάποια στιγμή στη ζωή του και 20-75% ανέφερε ότι βίωσε μία ή περισσότερες πράξεις συναισθηματικής κακοποίησης από κάποιον σύντροφο κατά τη διάρκεια της ζωής του. Επίσης, η έρευνα έδειξε πως ένας από τους παράγοντες που σχετίζονται με τον κίνδυνο της θυματοποίησης των γυναικών αφορά την ανάγκη που έχουν οι άνδρες να δείξουν πως είναι κυρίαρχοι μέσα στον θεσμό της οικογένειας.

Οι ανισότητες που βιώνει το άτομο σε σχέση με τη φυλή του ή τις ικανότητες του, ή την ηλικία του, την κοινωνική του τάξη, τη θρησκεία του και τη σεξουαλικότητά του μπορούν επίσης εύκολα να οδηγήσουν σε πράξεις βιαιοτήτων. Αυτό σημαίνει ότι παρόλο που οι γυναίκες αντιμετωπίζουν βία και διακρίσεις με βάση το φύλο τους, πολλές γυναίκες βιώνουν και πολλαπλές αλληλένδετες μορφές βίας.

Η σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (Συμβούλιο της Ευρώπης, Σύμβαση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, 2011), ορίζει ότι η έμφυλη βία διακρίνεται σε τέσσερα είδη:

- σωματική βία

Κάθε πράξη που προκαλεί σωματική βλάβη ως αποτέλεσμα παράνομης σωματικής βίας.

- σεξουαλική βία

Οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη σε άτομο χωρίς τη συγκατάθεσή του.

- ψυχολογική βία

Όποια πράξη σαν αποτέλεσμα έχει το να βλάψει ψυχολογικά ένα άτομο.

- οικονομική βία

Οποιαδήποτε πράξη ή συμπεριφορά που προκαλεί οικονομική ζημία σε ένα άτομο.

Με βάση τη μελέτη «Violence against Women: an EU wide survey» του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014a), η έμφυλη βία παρατηρείται σε όλες τις κοινωνίες, ασχέτως κουλτούρας, θρησκείας και κοινωνικοοικονομικής θέσης. Είναι επίσης αρκετά σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι η βία λόγω του φύλου μπορεί να αναπαραχθεί λόγω μερικών ανισοτήτων που υπάρχουν γενικότερα όπως ορισμένοι κοινωνικοί κανόνες, μερικές στάσεις και τα στερεότυπα γύρω από το φύλο γενικά, καθώς και γύρω από τη βία κατά των γυναικών. Επίσης, είναι αρκετά σημαντικό να αναγνωρίζεται από τις κοινωνίες και η θεσμική αλλά και η δομική βία καθώς αυτές υποτάσσουν το γυναικείο φύλο στην πολιτική την οικονομική αλλά και την κοινωνική τους ζωή.

Η βία πολύ συχνά συνδέεται μονάχα με τη σωματική βία, παραμελώντας άλλες μη σωματικές μορφές της, γενικότερα το όλο φάσμα της βίας είναι ένα πολύπλοκο ζήτημα και η κατηγοριοποίηση των διαφόρων μορφών έμφυλης βίας δεν μπορεί ποτέ να είναι απόλυτα ακριβής. Η έμφυλη βία παίρνει διάφορες μορφές και μπορεί να χωρισθεί σε πέντε διαφορετικές κατηγορίες (IRIN 2004):

1. Σεξουαλική βία. Στη σεξουαλική βία συμπεριλαμβάνονται ο βιασμός, ο συζυγικός βιασμός, η απόπειρα βιασμού, η σεξουαλική κακοποίηση (παιδιών), η βεβήλωση, η αιμομιξία, η σεξουαλική εκμετάλλευση, ο εξαναγκασμός σε πορνεία, η σεξουαλική παρενόχληση και η σεξουαλική βίας ως όπλο πολέμου και βασανισμού,
2. Φυσική βία και φυσική επίθεση
3. Επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές όπως είναι ο ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων θηλέων, ο παιδικός γάμος, ο εξαναγκασμός σε γάμο, έγκλημα και παραμόρφωση για λόγους τιμής, η βρεφοκτονία ή/και παραμέληση
4. Συναισθηματική και ψυχολογική βία. Σε αυτή τη μορφή βίας συμπεριλαμβάνονται η κακοποίηση, η ταπείνωση καθώς και ο περιορισμός.

5. Κοινωνικοοικονομική βία. Αυτή τη μορφή έμφυλης βίας αποτελούν οι διακρίσεις ή/και άρνηση ευκαιριών και υπηρεσιών, ο κοινωνικός αποκλεισμός/εξοστρακισμός με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και η παρεμποδιστική νομοθετική πρακτική.

Αξίζει πάντως να επισημανθεί ότι τα τοπικά και εθνικά νομικά συστήματα μπορούν να ορίζουν διαφορετικά ή /και να έχουν κι άλλες νομικά αναγνωρισμένες μορφές έμφυλης βίας. Στην Ελλάδα, βέβαια, οι μορφές που καλύπτονται από τη νομοθεσία, σύμφωνα με τις Παπαδημητρίου και Σάσσαλου (2019) είναι: η ενδοοικογενειακή σωματική βία, ο βιασμός, μέσα και έξω από μια σχέση, η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών και εφήβων, η σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας και η σωματεμπορία (trafficking).

Κεφάλαιο 2. Έμφυλη βία και ΜΜΕ

Το δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας πτυχιακής εργασίας διερευνά τον ρόλο των ΜΜΕ στην αναπαράσταση της έμφυλης βίας και, ειδικότερα, των γυναικοκτονιών, μέσα από την επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, λόγω του ότι αποτελούν ένα ισχυρό εργαλείο επιρροής, διαδραματίζουν έναν κεντρικό ρόλο στον προσδιορισμό των αντιλήψεων, των στάσεων και των αντιδράσεων στην έμφυλη βία.

2.1. Δημιουργία στερεότυπων και ΜΜΕ

Σύμφωνα με τον Hafner (1986), τα στερεότυπα αποτελούν ένα «άκαμπτο» τρόπο αντίληψης για ένα άτομο, χωρίς να βασίζεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ατόμου αλλά στα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην κοινωνική τάξη ή στην ομάδα την οποία ανήκει. Τα στερεότυπα αποτελούν ενδεχομένως το πιο ισχυρό και επιδραστικό μέσο, το οποίο διαμορφώνει τις αντιλήψεις μας για τον κόσμο και τους γύρω μας.

Τα ΜΜΕ διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία, διαμόρφωση και ενίσχυση των στερεοτύπων. Πιο συγκεκριμένα, τα ΜΜΕ διαμορφώνουν την καθημερινότητά μας και επηρεάζουν την αντίληψή μας για τα άτομα, τις κοινότητες και τις κουλτούρες. Η αναπαράσταση των φύλων, των εθνοτήτων, των κοινωνικών τάξεων στα ΜΜΕ παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των προσωπικών αντιλήψεων και στάσεων. Μελέτες όπως αυτή των Brown και Campel (2020), αναδεικνύουν το ρόλο των ΜΜΕ στη δημιουργία στερεοτύπων. Πιο συγκεκριμένα, οι προαναφερόμενοι συγγραφείς τονίζουν στη μελέτη τους, ότι η επαναλαμβανόμενη παρουσία συγκεκριμένων στερεοτύπων στα ΜΜΕ τα ενισχύει και δύναται να τα καθιερώσει ως «αναμενόμενες» συμπεριφορές. Μια ακόμα μελέτη του Gauntlett (2019) τονίζει ότι η αναπαράσταση των γυναικών στα ΜΜΕ ως αδύναμες και εξαρτημένες μπορεί να επηρεάσει την αυτοπεποίθησή τους και να τις αποθαρρύνει στη διεκδίκηση επιτυχίας.

Οι τρόποι με τους οποίους δημιουργούνται στερεότυπα μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης ποικίλλουν. Πιο συγκεκριμένα, στερεότυπα μπορούν να δημιουργηθούν μέσω των εικόνων και των αναπαραστάσεων. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορούν να

ενισχύσουν τα στερεότυπα παρουσιάζοντας ορισμένα άτομα ή καταστάσεις με συγκεκριμένο τρόπο. Τα ΜΜΕ μπορούν να αντιγράψουν και να επαναλαμβάνουν συστηματικά ορισμένες εικόνες ή αντιλήψεις δημιουργώντας μια σταθερή αντίληψη στους θεατές. Επίσης, η επανειλημμένη αναπαράσταση ορισμένων ομάδων ανθρώπων ή καταστάσεων με συγκεκριμένο τρόπο, μπορεί να ενισχύσει τα στερεότυπα στο μυαλό των ανθρώπων (Guimerà κα, 2009). Για παράδειγμα, πολλές φορές, συγκεκριμένες ομάδες συσχετίζονται με αρνητικές λέξεις ή με παραποιημένες εικόνες ενισχύοντας κάποια στερεότυπα στους θεατές.

Επιπλέον, ένας ακόμα τρόπος δημιουργίας στερεοτύπων στα ΜΜΕ αποτελεί η εσκεμμένη επιλογή ή παράλειψη πληροφοριών. Τα μέσα ενημέρωσης ενδέχεται να παραλείψουν ή να μην παρουσιάσουν ορθά ορισμένους πληθυσμούς ή καταστάσεις, δημιουργώντας μια ανισορροπία στην εκπροσώπηση. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε στρεβλώσεις της πραγματικότητας και στην ενίσχυση των στερεοτύπων, καθώς οι ανθρώπινες εμπειρίες και προοπτικές δεν αντιπροσωπεύονται πλήρως και δίκαια. Ακόμα, είναι συχνό το φαινόμενο κατά το οποίο οι δημοσιογράφοι και οι συντάκτες ειδήσεων επιλέγουν ποιες ιστορίες θα καλύψουν και ποιες θα παραλείψουν. Αυτή η επιλογή δύναται να οδηγήσει σε στερεότυπα είτε με την υπερβολική εστίαση σε συγκεκριμένα γεγονότα είτε με τη μη εκπροσώπηση ορισμένων ομάδων (Fernandez, 2021). Τέλος, τα ΜΜΕ συχνά χρησιμοποιούν πρακτικές επικοινωνίας, όπως ο τίτλος ενός άρθρου, ο τρόπος που παρουσιάζεται μια ιστορία ή η γλώσσα που χρησιμοποιείται τα οποία δύναται να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις της πραγματικότητας και στην ενίσχυση των στερεοτύπων (Dill και Thill, 2017).

Από την άλλη, προκειμένου να αποφευχθεί η αναπαραγωγή στερεοτύπων στα ΜΜΕ, απαιτείται κριτική προσέγγιση από τα ίδια τα ΜΜΕ. Οι επαγγελματίες των ΜΜΕ πρέπει να αναγνωρίζουν την ευθύνη τους στη διαμόρφωση των αντιλήψεων του κοινού και να διασφαλίζουν ότι οι αναπαραστάσεις και οι ειδήσεις που παρουσιάζονται είναι δίκαιες, ακριβείς και ποικίλες. Μελέτες όπως αυτή του Ross και Sikk (2020) υποδεικνύουν τη σημασία της κριτικής σκέψης έναντι των στερεοτύπων και τονίζουν το πόσο σημαντικό είναι να παρουσιάζονται με ορθό τρόπο στα ΜΜΕ οι επιπτώσεις των στερεοτύπων και να προωθούνται ιδέες και συζητήσεις για την αντιμετώπισή τους.

Επιπρόσθετα, οι δημοσιογράφοι και επαγγελματίες των ΜΜΕ θα πρέπει να τηρούν τις αρχές της ηθικής και της επαγγελματικής διαφάνειας. Αυτό σημαίνει να έχουν την επαγγελματική ευθύνη να παρέχουν ακριβείς, ισορροπημένες και πλήρεις πληροφορίες. Επίσης, οι δημοσιογράφοι πρέπει να εκπαιδεύονται σε θέματα σχετικά με την πολυπολιτισμικότητα, τις διαφορετικές κοινωνικές ομάδες και την αποφυγή στερεοτύπων. Η επαγγελματική κατάρτιση και η συνεχής εκπαίδευση των δημοσιογράφων μπορούν να βοηθήσουν στην ευαισθητοποίησή τους και στην αποφυγή δημιουργίας στερεοτύπων. Ακόμα, τα ΜΜΕ μπορούν να συνεργαστούν με οργανώσεις και κοινότητες για να διασφαλίσουν ότι οι αναπαραστάσεις τους είναι πολυφωνικές και αντικατοπτρίζουν την πραγματική ποικιλομορφία της κοινωνίας (Jones & Abalos, 2019).

2.2 Παρουσίαση βίας στα ΜΜΕ: μια γενική επισκόπηση

Η παρατήρηση της βίας στην εποχή μας λειτουργεί ως μια μορφή ψυχαγωγίας, αλλά το φαινόμενο της βίας δεν είναι αποκλειστικά χαρακτηριστικό της εποχής μας. Μπορούμε να αναφέρουμε συγκεκριμένα παραδείγματα όπου φαίνεται ότι η βία αποτελεί για αρκετούς λαούς μορφή διασκέδασης: ένα πλήθος θεατών παρακολουθεί μια συμπλοκή στον δρόμο χωρίς να εκδηλώνει αντίδραση, παρόμοια με τον τρόπο που οι Ρωμαίοι απολάμβαναν τις μονομαχίες. Η πάλη αποτελεί ένα δημοφιλές θεαματικό άθλημα όχι μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά και σε πολλές χώρες της Μέσης Ανατολής. Το κοινό απολαμβάνει την πάλη μεταξύ ζώων, παραδείγματος χάριν ανάμεσα σε πετεινούς στην Ινδονησία, σε σκύλους σε αγροτικές περιοχές της Ισπανίας, και ακόμα και σε ταυρομαχίες στην ίδια χώρα (Νικολάου, 2004).

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ), και ιδιαίτερα τα δελτία ειδήσεων, παρουσιάζουν εκτενώς διάφορα είδη βίαιων εγκλημάτων που λαμβάνουν χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο. Επιπλέον, αφιερώνουν σημαντικό χρόνο στην ανάδειξη αυτών των γεγονότων, με σκοπό να αυξήσουν τα ποσοστά τηλεθέασης (Felson, 1996). Επιπρόσθετα, η προβολή βίας στα ΜΜΕ ενισχύεται λόγω του οικονομικού ανταγωνισμού που υπάρχει. Πιο συγκεκριμένα, περισσότερα κέρδη αποφέρονται σε όποιον έχει περισσότερους

τηλεθεατές, επομένως θα μπορούσαμε να πούμε ότι προβάλλεται περισσότερη βία στα ΜΜΕ λόγω αύξησης κερδών (Fraczek, 1986).

Η προβολή ταινιών με βία από τα ΜΜΕ γίνεται επειδή συναρπάζουν το τηλεοπτικό κοινό. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η βία μπορεί να αναπαρασταθεί ως ψυχαγωγία στα μέσα ενημέρωσης. Οι ταινίες, τα βιντεοπαιχνίδια και οι τηλεοπτικές εκπομπές ενδέχεται να παρουσιάζουν βίαιες σκηνές ως διασκεδαστικές ή ευχάριστες, αποσπώντας την προσοχή των θεατών από την πραγματική βία και τις συνέπειές της (Μοναστηρίδου, 2016). Η Λαμπροπούλου (1997, σελ. 46), τονίζει ότι η τυποποιημένη βία όπως αυτή που παρουσιάζεται στις ταινίες και τις περισσότερες φορές αποτελείται από φανταστικές σκηνές, διαφέρει από τη βία που χρησιμοποιείται στην καθημερινή μας ζωή.

Επιπλέον, ορισμένα μέσα ενημέρωσης εστιάζουν υπερβολικά στη βία ως κύριο θέμα ειδήσεων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε υπερβολική έκθεση στη βία και να δημιουργήσει ένα αίσθημα ανασφάλειας και φόβου στο κοινό (Funkhouser, 2019). Συνήθως στα ΜΜΕ, ένα έγκλημα παρουσιάζεται ως είδηση λόγω του ότι έχει δύο βασικά στοιχεία που ελκύουν το κοινό. Το πρώτο στοιχείο είναι το καινούριο και το δεύτερο είναι η σύγκρουση (Μοναστηρίδου, 2016). Η τηλεοπτική βία που προβάλλεται επηρεάζει αρνητικά το τηλεοπτικό κοινό, παρόλο που αναδεικνύονται και κάποια ηθικά διδάγματα, όπως λόγου χάριν ότι το κακό τιμωρείται και το καλό αμείβεται (Λαμπροπούλου, 1994, σελ.90). Σύμφωνα με τη μελέτη των Anderson και Bushman (2001), η επανειλημμένη έκθεση σε βίαια περιεχόμενα μπορεί να επηρεάσει τις στάσεις και τη συμπεριφορά των ατόμων, καθώς και να αυξήσει την πιθανότητα ανάληψης βίαιων ενεργειών.

Τα μέσα ενημέρωσης συνήθως επικεντρώνονται σε βίαια γεγονότα και ειδήσεις λόγω του δημόσιου ενδιαφέροντος που προκαλούν αυτά τα γεγονότα. Σύμφωνα με έρευνα του Ερευνητικού Κέντρου Pew (2008), οι βίαιες ειδήσεις και οι επιθέσεις λαμβάνουν γενικά μεγαλύτερη κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης από άλλα θέματα. Η έρευνα αυτή ανέλυσε δεδομένα από διάφορες πηγές, όπως έρευνες κοινής γνώμης, δείγματα κάλυψης ειδήσεων από διάφορα μέσα ενημέρωσης και άλλες πληροφορίες που αφορούν την επικαιρότητα και τις τάσεις στην ενημέρωση. Αυτό επέτρεψε να σχηματιστεί μια γενική εικόνα του πώς η βία και οι επιθέσεις αντιμετωπίζονται από τα μέσα ενημέρωσης σε σχέση με άλλα θέματα.

Η μελέτη αυτή έδειξε ότι οι βίαιες ειδήσεις και οι επιθέσεις συχνά λαμβάνουν μεγαλύτερη κάλυψη σε σχέση με άλλα θέματα. Για παράδειγμα, στην τηλεόραση, οι επιθέσεις και η βία μπορεί να προβάλλονται σε κεντρικές θέσεις στα δελτία ειδήσεων και να δίνεται μεγαλύτερος χρόνος αναφοράς σε αυτά τα γεγονότα σε σχέση με άλλα θέματα, όπως η κοινωνική πολιτική ή οικονομικά ζητήματα. Επιπλέον, στη μελέτη τονίστηκε ότι η παρουσίαση της βίας μπορεί να επηρεάζεται από την επιλογή των γεγονότων και την τρόπο που παρουσιάζονται. Τα ΜΜΕ τείνουν να επιλέγουν βίαια γεγονότα που έχουν έντονο αντίκτυπο στο κοινό και να τα παρουσιάζουν με τρόπο που ενισχύει το θέμα και την αίσθηση του κινδύνου.

2.3 Έμφυλη βία στα ΜΜΕ

Η πλειοψηφία του παγκόσμιου πληθυσμού έχει τη δυνατότητα πρόσβασης στην πληροφορία κάθε ώρα και στιγμή γεγονός που οδήγησε σε σημαντικές αλλαγές ως προς τον τρόπο με τον οποίο το κοινό καταναλώνει ειδήσεις και ως προς το τρόπο αλληλεπίδρασης των δημοσιογράφων με το ευρύ κοινό (Lee κ.α., 2017). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την πιο ευέλικτη διάχυση της πληροφορίας, συνδυαζόμενη με τη δυνατότητα πρόσβασης σε μια ποικιλία νέων πηγών ειδήσεων. Κατά συνέπεια, αυτό δημιουργεί αυξημένο ανταγωνισμό στον τομέα της δημοσιογραφίας, εξαναγκάζοντας τους δημοσιογράφους να προσφέρουν πληροφορίες που μπορούν να αξιοποιηθούν εμπορικά (Wozniak & McCloskey, 2010). Οι πληροφορίες που διατίθενται μέσω των ΜΜΕ μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι αμερόληπτες, ανακριβείς, ελλιπείς ή ακόμα και να προκαλούν συναισθηματικές αντιδράσεις (Sutherland κ.α., 2016; Wozniak & McCloskey, 2010).

Οι θεωρητικοί υποστηρικτές του φεμινισμού υποστηρίζουν ότι στα ΜΜΕ η βία κατά των γυναικών προβάλλεται αποσπασματικά και μεμονωμένα. Τα περιστατικά παρουσιάζονται ξεχωριστά το καθένα χωρίς να γενικεύονται ως ένα πιο εκτεταμένο κοινωνικό πρόβλημα (Sutherland κ.α., 2016; Wozniak και McCloskey, 2010). Οι ίδιοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι η εμφυλη βία παρουσιάζεται τις περισσότερες φορές πολύ απλοϊκά, με ελλιπείς διηγήσεις και χωρίς να αναλύεται εις βάθος η έκταση και η φύση της

βίας. Πιο συγκεκριμένα, τις περισσότερες φορές στα ΜΜΕ για τα περιστατικά έμφυλης βίας υπάρχει ένας απλός σχολιασμός του «ποιος, τι, πότε και που». Ταυτόχρονα, οι δημοσιογράφοι για την παρουσίαση αυτών των περιστατικών επιλέγουν να αναφέρουν δικαστικά έγγραφα, αναφορές της αστυνομίας και μαρτυρίες δικηγόρων και δραστών αντί για συνεντεύξεις των συγγενών ή φίλων των θυμάτων (Wozniak & McCloskey, 2010). Αυτό συνεπάγεται ότι στο κοινό δεν παρουσιάζονται τα γεγονότα από την οπτική γωνία των θυμάτων (Simons & Morgan, 2018). Τα περισσότερα περιστατικά έμφυλης βίας παρουσιάζονται υπό το πρίσμα του νόμου. Συνήθως περιγράφεται λεπτομερώς η δικαστική διαδικασία του δράστη, παραλείποντας σημαντικές λεπτομέρειες σχετικά με το θύμα και το ιστορικό βίας του δράστη.

Επιπλέον, στα ΜΜΕ τις περισσότερες φορές υποβαθμίζεται η ευθύνη του δράστη (Lloyd & Ramon, 2017). Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί η μελέτη των Maxwell και των συνεργατών του (2000), όπου οι συγγραφείς διαπιστώνουν ότι στις περισσότερες ειδήσεις των ΜΜΕ σχετικά με περιστατικά έμφυλης βίας κατά γυναικών, τα θύματα παρουσιάζονται ως υπεύθυνα για το περιστατικό, το γνωστό ως victim-blaming. Παρομοίως, οι Lloyd και Ramon (2017) κάνουν λόγο για ρίψη ευθυνών στα θύματα. Αυτό μπορεί να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό την αντίληψη του κοινού σχετικά με τα περιστατικά έμφυλης βίας. Σύμφωνα με τους Custers και Van den Bulck (2013), το κοινό επηρεαζόμενο από τα ΜΜΕ κατηγορεί τα θύματα και απαλλάσσει εν μέρει τους δράστες. Οι ίδιοι συγγραφείς αναφέρουν ότι στα περιστατικά όπου ο δράστης παρουσιάζεται από τα ΜΜΕ ως άνθρωπος φτωχός, αμόρφωτος, ψυχωτικός, ή μετανάστης το κοινό πιο συχνά θεωρεί υπεύθυνο το δράστη και δεν κατηγορεί εύκολα το θύμα. Σύμφωνα με τη Μανδέλη (2022), τέτοιου είδους συμπεριφορές αποτελούν ανησυχητικό φαινόμενο και ενισχύουν τους μύθους σχετικά με την έμφυλη βία.

2.4. Γυναικοκτονίες στα ΜΜΕ

2.4.1. Εννοιολογική προσέγγιση

Σύμφωνα με τη Χατζηκώστα (2022), η προέλευση της λέξης «γυναικοκτονία» είναι τα συνθετικά «γυναίκα» και «κτείνω», που σημαίνει φονεύω, σκοτώνω. Από τη Διακήρυξη

της Βιέννης για τη Γυναικοκτονία, η οποία εγκρίθηκε στο πλαίσιο του ΟΗΕ το 2013, ως γυναικοκτονία ορίζεται ως «η δολοφονία γυναικών και κοριτσιών λόγω του φύλου τους» (Economic and Social Council 2013, σ. 2). Το Συμβούλιο της Ευρώπης τονίζει ότι κάθε κράτος και οι θεσμοί του είναι υπεύθυνοι για τις γυναικοκτονίες που συμβαίνουν σε αυτό (Αποσπότη, 2022). Επίσης, τα κράτη είναι υποχρεωμένα να αντιμετωπίζουν κάθε μορφή βίας και να λαμβάνουν μέτρα πρόληψης της βίας κατά των γυναικών. Επιπρόσθετα, τα Ηνωμένα Έθνη ως γυναικοκτονία ορίζουν «τη δολοφονία των γυναικών που λαμβάνει διάφορες μορφές, όπως δολοφονίες που διαπράττονται από σύντροφο ή σύζυγο, δολοφονίες που σχετίζονται με την προίκα ή δολοφονίες που αφορούν την ταυτότητα φύλου, ενώ αναγνωρίζουν τη σπάνια αντιμετώπισή τους από τις αρχές» (Grzyb, Naudi και Marcuelo-Servos, 2018).

Στην Ευρώπη, εκτός από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για τη Ισότητα των Φύλων, έχει δημιουργηθεί το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τις Γυναικοκτονίες, το οποίο είναι ένα ερευνητικό κέντρο που στοχεύει στην καταπολέμηση τους. Με βάση το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για Θέματα Ισότητας (2017), κανένα κράτος μέλος της Ε.Ε εκτός της Κύπρου, δεν έχει κατοχυρώσει νομικά τον όρο της γυναικοκτονίας, αν και ορισμένα κράτη μέλη αναγνωρίζουν ότι τα κίνητρα πίσω από τις γυναικοκτονίες είναι έμφυλα (EIGE, 2017). Πιο συγκεκριμένα, σε έρευνα του ίδιου Ινστιτούτου (2021), το 2020 σε 10 κράτη μέλη της ΕΕ δολοφονήθηκαν 444 γυναίκες από τους συντρόφους τους. Ταυτόχρονα, η έρευνα αυτή τονίζει ότι συχνά ο αριθμός των έμφυλων εγκλημάτων δεν είναι αντιπροσωπευτικός καθώς πολλά καταγράφονται στις γενικότερες δολοφονίες γυναικών. Στη χώρα μας, ο όρος αυτός δεν έχει καταχωρηθεί ούτε θεσμικά αλλά ούτε νομοθετικά.

Οι γυναικοκτονίες συνέβαιναν πάντα και σε όλες τις κοινωνίες. Οι Radford και Russel (1992), επισημαίνουν ιστορικά ότι οι γυναικοκτονίες περιλαμβάνονταν σε περιστατικά περί «μαγείας» λόγω ρατσιστικών στερεοτύπων. Επιπλέον, αναφέρουν ότι σε μεσαιωνικά χρόνια οι γυναίκες που δολοφονούνταν τις περισσότερες φορές δεν εκπλήρωναν τον ρόλο που τους είχε ανατεθεί κοινωνικά. Η Dino (2022) επισημαίνει στην έρευνά της η επανάληψη των γυναικοκτονιών δείχνει μεγάλη σταθερότητα μέσα στο βάθος των ετών.

Τα «κίνητρα» των γυναικοκτονιών αποδεικνύουν πως οι γυναικοκτονίες εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο «του αισθήματος ιδιοκτησίας» των γυναικών στους άντρες. Οι συγγραφείς Campbell κ.α. (2003) στη μελέτη τους αναφέρουν ότι οι θύτες πριν το έγκλημα έλεγαν στα θύματα «αν δε μπορώ να σε έχω εγώ, τότε δε θα μπορέσει να σε έχει κανένας». Σύμφωνα με μια πρόσφατη μελέτη στην Ιταλία (Dino, 2022), είναι ξεκάθαρο ότι οι γυναικοκτονίες αποτελούν βία με τη μορφή κυριαρχίας και εξουσίας.

2.4.2 Γυναικοκτονίες ως είδηση

Όπως έχει προαναφερθεί, τα ΜΜΕ έχουν την αποκλειστική εξουσία για το ποιες ειδήσεις θα δώσουν στη δημοσιότητα και με ποιο τρόπο γεγονός που σημαίνει ότι διαδραματίζουν κύριο ρόλο στη σύγχρονη κοινωνία (Chermak, 1995). Η πλειοψηφία του κόσμου δεν έχουν άμεση ή έμμεση έκθεση σε βίαια εγκλήματα. Αυτό σημαίνει ότι τα ΜΜΕ αποτελούν τη βασική πηγή για την απόκτηση μιας προοπτικής για τέτοιου είδους περιστατικά (Shayovitz, 2018). Οι γυναικοκτονίες παρουσιάζονται στα ΜΜΕ με συγκεκριμένους τρόπους. Ο πρώτος τρόπος είναι η παράθεση των γεγονότων του εγκλήματος με ταυτόχρονη αναφορά πολλών λεπτομερειών. Ο δεύτερος τρόπος είναι η παρουσίαση των γυναικοκτονιών ως συμβάντα που συμβαίνουν σε ανθρώπους «διαφορετικούς» από το κοινό που απευθύνονται όπως λόγου χάρη σε ανθρώπους από άλλη φυλή, θρησκεία ή κοινωνική τάξη. Ένας ακόμα τρόπος, είναι η παρουσίαση των γυναικοκτονιών με ταυτόχρονη επίρριψη ευθυνών στα θύματα. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο θύτης παρουσιάζεται ως άτομο με ψυχιατρικά προβλήματα ή άτομο που δεν έχει δώσει ποτέ ξανά δικαίωμα (Ζιόβα, 2020). Όλοι αυτοί οι τρόποι χρησιμοποιούνται για να παρουσιαστεί η γυναικοκτονία ως ένα μεμονωμένο ιδιωτικό περιστατικό χωρίς όμως να αποτελεί κομμάτι ενός ευρύτερου κοινωνικού προβλήματος όπως είναι για παράδειγμα η ενδοοικογενειακή βία.

Τα ΜΜΕ, στις περιπτώσεις που δεν αγνοούν τις γυναικοκτονίες, τις συναισθηματοποιούν (Metaj-Stojanova & Ibish, 2022). Ο βασικός τόπος που αποτυπώνονται στα ΜΜΕ είναι να παρουσιάζονται χωρίς να τονίζονται τα έμφυλα χαρακτηριστικά της γυναικοκτονίας. Είναι συχνό το φαινόμενο κατά το οποίο τα ΜΜΕ

υποβαθμίζουν τις γυναικοκτονίες αφού σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει διαφοροποίηση στο φύλο του θύτη και του θύματος σε ένα συμβάν δολοφονίας (Campbell κ.α. 2003). Συχνά τα ΜΜΕ προβάλλουν τις γυναικοκτονίες προσπαθώντας να παρουσιάσουν τους θύτες ως «τέρατα», διαχωρίζοντας την πράξη τους από τα αρρενωπά τους χαρακτηριστικά (Παπασπύρος, 2022). Ακόμα, το κοινό συνήθως αντιδρά με θυμό και έκπληξη μπροστά στην παρουσίαση των γυναικοκτονιών στα ΜΜΕ λόγω της ενδοοικογενειακής πραγματικότητας που συνήθως αυτά προβάλλουν. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναικοκτονίες στα ΜΜΕ προβάλλονται μέσα στα πλαίσια μιας οικογενειακής τραγωδίας. Έτσι, η γυναικοκτονία σχετίζεται περισσότερο με την καταστροφή της οικογένειας και όχι με τη δολοφονία της γυναίκας. Ο άντρας δεν παρουσιάζεται ως εγκληματίας αλλά ως τραγικός πρωταγωνιστής παρουσιάζοντας τη δική του οπτική και τα προβλήματα τα οποία αντιμετώπιζε.

Οι Campbell κ.α. (2003) αναφέρουν ότι η βίαιη επίθεση από κάποιο οικείο πρόσωπο μπορεί να αποτελέσει την πιο προβλέψιμη μορφή θανατηφόρου επίθεσης. Οι γυναικοκτονίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ως ένα βαθύ κοινωνικό πρόβλημα, έτσι ώστε να κατανοήσει και το κοινό των ΜΜΕ ότι αποτελούν την τελευταία πράξη μιας σειράς βίαιων επιθέσεων κατά των γυναικών. Όσο τα ΜΜΕ δεν αντιμετωπίζουν τις γυναικοκτονίες ως ένα βαθιά ριζωμένο κοινωνικό πρόβλημα, τίποτα δεν πρόκειται να αλλάξει εύκολα (Fairbairn και Dawson, 2013). Επιπρόσθετα, οι Croteau και Hoynes (1997) τονίζουν ότι τα ΜΜΕ, ακολουθώντας τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι γυναίκες στην κοινωνία, προβάλλουν τις γυναίκες με άνισο τρόπο. Το ίδιο επισημαίνει και η Meyers (1997), δηλαδή, ότι ο τρόπος που απεικονίζονται οι γυναίκες στα ΜΜΕ αντικατοπτρίζει τον τρόπο αντιμετώπισης των γυναικών στην κοινωνία. Οπότε γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται στα ΜΜΕ οι γυναικοκτονίες δύναται να καθορίσουν και να ενισχύσουν τις αντιλήψεις της κοινωνίας τόσο για τα συγκεκριμένα περιστατικά όσο και γενικά για τη βία κατά των γυναικών.

Για την κατανόηση των γυναικοκτονιών θα πρέπει να ερευνηθεί το περιεχόμενο των ΜΜΕ, δηλαδή, πώς παρουσιάζονται οι γυναικοκτονίες, πώς εκλαμβάνονται και πώς μπορούμε να αλλάξουμε και να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα αυτό (Taylor, 2009). Ο ίδιος συγγραφέας έχει εντοπίσει πέντε βασικούς παράγοντες, οι οποίοι καθορίζουν την

κοινωνική οικοδόμηση της βίας κατά των γυναικών και δύνανται να διαμορφώσουν το πώς αντιμετωπίζει το κοινό τις γυναικοκτονίες. Πιο συγκεκριμένα, οι παράγοντες αυτοί είναι: η ειδησεογραφική αξία, όρος που στα αγγλικά αναφέρεται ως newsworthiness, η ευθύνη των θυμάτων, η γλώσσα, οι πηγές και το πλαίσιο. Όπως έχει προαναφερθεί, κάποιες γυναικοκτονίες παρουσιάζονται επιγραμματικά και κάποιες πιο αναλυτικά. Ο Taylor (2009) τονίζει ότι ο τρόπος που δημοσιοποιείται μια γυναικοκτονία έχει άμεση σχέση με τα χαρακτηριστικά τόσο του θύτη όσο και του θύματος. Επιπλέον, ο ίδιος συγγραφέας υποστηρίζει ότι η ειδησεογραφική αξία δεν είναι μόνο κοινωνική κατασκευή αλλά επηρεάζεται και από τον ανταγωνισμό, τις προθεσμίες που έχουν οι δημοσιογράφοι, τις φιλοδοξίες τους, τη χειραγώγηση αλλά και την ιεραρχία που ακολουθούν.

Οι Collins και Rothe (2017) επισημαίνουν στη μελέτη τους ότι ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται οι γυναικοκτονίες στα ΜΜΕ δύνανται να διαμορφώσει μια «κουλτούρα βιασμού». Πολλές φορές στα ΜΜΜΕ, η σεξουαλική κακοποίηση παρουσιάζεται ως φυσιολογική, και τα θύματα εκτίθενται σε κατηγορίες, αντί αυτό να συμβαίνει αποκλειστικά και μόνο για τους δράστες. Για να γίνει πιο σαφές, στην κουλτούρα βιασμού η γυναίκα δέχεται κατηγορίες και εξευτελισμό καθώς «άξιζε» την κακοποίηση. Για παράδειγμα, στα Ελληνικά ΜΜΕ πολλές φορές έχει καταγραφεί «...*Το περιστατικό έγινε γιατί φορούσε πολύ προκλητικά ρούχα ή γιατί δεν φορούσε αρκετά προκλητικά ρούχα άρα το έπαιζε δύσκολη.....*» ή ακόμα «*..Ήταν σεξουαλικά απελευθερωμένη άρα θα «άξιζε» την κακοποίηση..*». Αν και έχουν γίνει προσπάθειες να αλλάξει η παρουσίαση των γυναικοκτονιών, ακόμα και με διατύπωση «εξειδικευμένων» οδηγιών, αυτό δεν έγινε επιτυχώς (Toledo & Lagos, 2014). Επομένως, προκύπτει ότι τα ΜΜΕ άμεσα ή έμμεσα προβάλλουν έμφυλα στερεότυπα και κατ' επέκταση ενισχύουν τα πατριαρχικά πρότυπα.

Κεφάλαιο 3: Γυναικοκτονίες στην Ελλάδα

3.1 Πως προκύπτει μια γυναικοκτονία.

Η γυναικοκτονία έχει διαφορά από την ανθρωποκτονία. Δεν αποτελεί γυναικοκτονία κάθε δολοφονία γυναίκας αλλά ως τέτοιες θεωρούνται εκείνες στις οποίες υπάρχουν ή υπολανθάνουν σεξιστικά κίνητρα, ενώ στην πλειοψηφία τους η γυναίκα-θύμα έχει στενή σχέση με το θύτη (XEN Ελλάδος, 2019). Οι γυναικοκτονίες είναι ένα φαινόμενο πολύπλοκο το οποίο αναδύεται από μια σύνθεση πολλαπλών κοινωνικών, πολιτισμικών, ψυχολογικών και ατομικών παραγόντων. Μια γυναικοκτονία δεν προκύπτει αυθαίρετα (Κακαρούνα, 2021). Οι κοινωνικοί παράγοντες παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του πλαισίου όπου ανθούν οι γυναικοκτονίες. Η πατριαρχία, η ανισότητα των φύλων και οι στερεότυπες αντιλήψεις περί αρρενωπότητας και θηλυκότητας οδηγούν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου η βία εναντίον των γυναικών είναι αποδεκτή ή ακόμα σε κάποιες περιπτώσεις και ενθαρρυντική (Kelly, 1988). Ακόμα, κάποιες καταστάσεις σε προσωπικό επίπεδο, όπως είναι η ανεργία, η οπλοκατοχή, οι εξαρτήσεις από ουσίες και σε κοινωνικό επίπεδο η ανεπαρκής αστυνόμευση δύναται να ενισχύσουν το φαινόμενο της γυναικοκτονίας (World Health Organization, 2012).

Επιπλέον, διάφοροι ψυχολογικοί παράγοντες παίζουν σημαντικό ρόλο στην κατανόηση της διαδικασίας ενός περιστατικού γυναικοκτονίας. Πιο συγκεκριμένα, έχει καταγραφεί ότι οι θύτες διακατέχονται από έντονη οργή και είναι άτομα τα οποία στη ζωή τους αδυνατούν να εκφράσουν σωστά τα συναισθήματα τους. Ταυτόχρονα, οι θύτες συνήθως θέλουν να έχουν τον έλεγχο στη ζωή των γυναικών και η «αρρωστημένη» ζήλεια τους ως προς το θύμα τους οδηγεί στο έγκλημα (Stark, 2007). Ο ίδιος συγγραφέας υποστηρίζει ότι πολλοί θύτες πάσχουν από ψυχιατρικές διαταραχές σχετικά με την ανδρική τους ταυτότητα. Τα κίνητρα μιας γυναικοκτονίας είναι σεξιστικά. Η Τσουνή (2020) τονίζει ότι οι θύτες θέλουν να ελέγχουν και να περιορίζουν την ελευθερία του θύματος. Η ψευδαίσθηση ότι υπερέχουν σε σχέση με το θύμα ή ότι το θύμα τους ανήκει ενισχύεται από την αντίληψη του «ιδιόκτητου θηλυκού» (Γκασούκα, 2013). Οι Kouta κ.α. (2017) καταλήγουν ότι η μη ουσιαστική εφαρμογή της νομικά κατοχυρωμένης ισότητας των δύο φύλων οδηγεί πιο εύκολα στη γυναικοκτονία.

Ακόμα, ο Jewkes (2002), στη μελέτη του, αναφέρει ότι μια γυναικοκτονία δύναται να προκύψει και λόγω πολιτισμικών παραγόντων. Ειδικότερα, σε πολλές κοινωνίες, οι παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με τον ρόλο των δύο φύλων και τη θέση της γυναίκας διαμορφώνουν την άποψη για τη σχέση εξουσίας, ενθαρρύνοντας και συντηρώντας σε πολλές περιπτώσεις την έμφυλη βία.

3.2 Είδη γυναικοκτονιών

Οι γυναικοκτονίες παρουσιάζουν διάφορες μορφές και είδη, κάθε ένα από τα οποία φέρει τα δικά του χαρακτηριστικά. Το πρώτο είδος αποτελεί η γυναικοκτονία από οικείο πρόσωπο και αποτελεί τη μορφή γυναικοκτονίας που συνήθως συμβαίνει μέσα στον κύκλο της οικογένειας ή των στενών σχέσεων. Συνήθως προκαλείται από συντρόφους, νυν ή πρώην (World Health Organization, 2012). Με βάση την Γκασούκα (2020), το ποσοστό των «οικείων γυναικοκτονιών» είναι το 35% σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ίδια συγγραφέας επιβεβαιώνει ότι το σπίτι αποτελεί τον πιο συχνό χώρο όπου διαπράττεται το έγκλημα αποδεικνύοντας ότι το σπίτι δεν αποτελεί για το θύμα χώρο ασφάλειας αλλά τόπο «βίαιης εξολόθρευσης». Ακόμα, πολλές γυναικοκτονίες πηγάζουν από σεξουαλική βία, βιασμούς ή επιθέσεις που έχουν σαν στόχο την εξαναγκασμένη απόδοση σεξουαλικών πράξεων.

Ένα ακόμα είδος γυναικοκτονιών αποτελούν οι γυναικοκτονίες που σχετίζονται με «εγκλήματα τιμής». Πιο συγκεκριμένα, αφορούν δολοφονίες στις οποίες το θύμα σκοτώνεται από μέλος της οικογένειάς της για κάποιο «παράπτωμα», όπως είναι για παράδειγμα η εγκυμοσύνη εκτός γάμου ή η μοιχεία. Οι θύτες διαπράττουν το έγκλημα θεωρώντας ότι, με αυτόν τον τρόπο, οι ίδιοι προστατεύουν την τιμή της οικογένειας. Συνήθως τέτοιου είδους γυναικοκτονίες ενισχύονται από τις θρησκευτικές και πολιτιστικές παραδόσεις κάποιων χωρών και σε κάποιες περιπτώσεις επικαλύπτουν περιπτώσεις αιμομιξίας (Boira & Naudi, 2017). Τέτοιου είδους εγκλήματα συναντάμε συχνότερα στη Μέση Ανατολή και την Ασία ενώ καταγράφονται και σε κοινότητες μεταναστών στην Ευρώπη, την Αμερική και την Αυστραλία. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (2012), καταγράφονται 5.000 γυναικοκτονίες ως εγκλήματα τιμής το χρόνο.

Ένα ακόμα είδος γυναικοκτονιών είναι αυτές που έχουν σχέση με πολιτισμικούς θεσμούς και πιο συγκεκριμένα με θέματα προίκας. Σε κάποιες κοινωνίες, είναι συχνό το φαινόμενο όπου, κυρίως οι πεθερές, σκοτώνουν τις νύφες λόγω διαφωνιών σε θέματα προίκας. Αυτά τα περιστατικά καταγράφονται συχνότερα στην Ινδία (ΠΟΥ, 2012). Επιπρόσθετα, έχουμε και τη γυναικοκτονία από μη οικείο πρόσωπο όπου ο θύτης δεν σχετίζεται άμεσα με το θύμα. Πιο συγκεκριμένα, η δολοφονία των γυναικών γίνεται σε μη οικείο περιβάλλον για τον δράστη και συνδέεται με τη σεξουαλική βία. Με βάση τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (2012), καταγράφεται και ως «σεξουαλική γυναικοκτονία» και μπορεί να πάρει και τη μορφή της κατά συρροής δολοφονίας. Αυτού του είδους οι γυναικοκτονίες καταγράφονται πιο συχνά σε περιοχές της Λατινικής Αμερικής. Επιπλέον, η Γκασούκα (2020) αναφέρει ότι στις περιοχές αυτές αυτού του είδους οι γυναικοκτονίες λόγω του έντονου ρατσισμού που υπάρχει δεν απασχολούν ιδιαίτερα τις αστυνομικές αρχές.

Οι συνέπειες των γυναικοκτονιών είναι πολυεπίπεδες και περίπλοκες επηρεάζοντας συνήθως την οικογένεια, την τοπική αλλά και την ευρύτερη κοινωνία (Roa και Cordeiro, 2018). Θεωρείται αυτονόητο ότι η πιο άμεση συνέπεια είναι ο θάνατος του θύματος αλλά ταυτόχρονα υπάρχουν και καταστροφικές συνέπειες για την οικογένειά τους ακόμα και για αθώους παρευρισκόμενους (Κουτα κ.α. 2017). Είναι βέβαιο ότι επηρεάζεται η υγεία και η ασφάλεια των μελών της οικογένειας του θύματος. Ακόμα, οι Roa και Cordeiro (2018) τονίζουν ότι τα παιδιά που ανήκουν στο οικογενειακό περιβάλλον του θύματος σχετίζονται με μελλοντικά περιστατικά βίας ή συμπεριφορικές διαταραχές επιβεβαιώνοντας το ρητό ότι «η βία γεννά βία».

3.3 Περιπτώσεις γυναικοκτονιών στην Ελλάδα

Τις τελευταίες δεκαετίες, στην Ελλάδα, το φαινόμενο των γυναικοκτονιών βρίσκεται πάντα στην επικαιρότητα και μάλιστα τα τελευταία δέκα χρόνια η λίστα των θυμάτων ολοένα και αυξάνεται. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι τα τελευταία χρόνια ξεκίνησε η συστηματική καταγραφή των γυναικοκτονιών στη χώρα μας, γεγονός που μας επιτρέπει τη σύγκριση μόνο των τελευταίων ετών. Πιο συγκεκριμένα, από τις

αρχές του 2018 μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2020, στη χώρα μας καταγράφηκαν 41 γυναικοκτονίες, από τις οποίες οι 32 είναι ενδοοικογενειακές (Αποστόλου & Κατζά, 2020). Οι ίδιες συγγραφείς αναφέρουν ότι οι 12 είχαν ως κίνητρο τη ζήλεια ενώ στις 8 ο θύτης είχε κάνει χρήση αλκοόλ ή ναρκωτικών. Επιπρόσθετα, στις γυναικοκτονίες αυτές, όσοι θύτες είχαν στην κατοχή τους όπλα τα χρησιμοποίησαν για το έγκλημα ενώ οι υπόλοιποι χρησιμοποίησαν άλλα εργαλεία μέχρι και τα ίδια τους τα χέρια. Από τον Μάρτιο του 2020 μέχρι το τέλος του έτους σημειώθηκαν άλλες 7 γυναικοκτονίες (Κοντοχρήστου, 2020), ενώ το 2021 καταγράφηκαν 17 γυναικοκτονίες στη χώρα μας (Σκαλιώνη, 2021).

Στην παρούσα εργασία, έχουν επιλεγθεί 5 γυναικοκτονίες οι οποίες θα αναλυθούν με βάση συγκεκριμένα κριτήρια για τον τρόπο που παρουσιάστηκαν στα ΜΜΕ. Η ποιοτική τους ανάλυση θα ακολουθήσει σε επόμενο κεφάλαιο ενώ στο παρόν θα γίνει μια απλή περιγραφική παρουσίαση των γεγονότων της κάθε υπόθεσης.

3.3.1. Καρολάιν Κράουτς

Στις 11 Μαΐου 2021, η Κάρολαιν Κράουτς δολοφονήθηκε από τον άνδρα της, Μπάμπη Αναγνωστόπουλο, στα Γλυκά Νερά Αττικής, ο οποίος σκότωσε επίσης και το σκυλί της μπροστά στην έντεκα μηνών κόρη τους. Ο δράστης σκηνοθέτησε τη δολοφονία της ώστε να φαίνεται ότι τη διέπραξε κάποιος άλλος. Ο Αναγνωστόπουλος, παρά τις αστυνομικές έρευνες και τη δημοσιότητα, δεν εξακριβώθηκε ως ο δολοφόνος της Κράουτς, παρά μόνο περισσότερο από ένα μήνα μετά τη δολοφονία, συγκεκριμένα στις 17-6-2021. Ο Αναγνωστόπουλος αρχικά δήλωσε ότι τρεις κουκουλοφόροι είχαν εισβάλει στο σπίτι που έμενε με την Κράουτς και την 11 μηνών κόρη τους, με κίνητρο τη ληστεία (Παπασπύρος, 2022). Πιο συγκεκριμένα, ο δράστης δήλωνε ότι οι τρεις ληστές δολοφόνησαν την Κάρολαιν, όταν η ίδια έφερε αντιστάσεις, ενώ τον ίδιο τον έδεσαν χειροπόδαρα, ενώ σκότωσαν το σκύλο τους, κρεμώντας τον στην αυλή. Ακόμα, ο θύτης υποστήριζε ότι εν τέλει ειδοποίησε ο ίδιος την αστυνομία, αφού κατάφερε να τηλεφωνήσει από το κινητό του χρησιμοποιώντας τη μύτη του. Μετά από μέρες και πιο συγκεκριμένα στις 17-6-2021 ο Αναγνωστόπουλος ομολόγησε ότι αυτός ήταν ο δολοφόνος της συζύγου του.

Σύμφωνα με άρθρο του ethnos.gr (στις 08/04/2022 08:39), ο θύτης στην ομολογία του ανέφερε πως ήθελε να πάει να κοιμηθεί μαζί με τη μικρή στο κρεβάτι της Καρολάιν και το δικό του, και η Καρολάιν άρχισε να φωνάζει διότι η μικρή έκανε φασαρία και δεν την άφηγε να κοιμηθεί, και πάνω στα νεύρα της έπιασε το μωρό και το πέταξε με δύναμη μέσα στο λίκνο. Έπειτα ανέφερε πως το πήρε αγκαλιά και κοιμήθηκε στον καναπέ. Όταν της ξαναζήτησε να ανέβουν πάνω είπε πως αυτή αρνήθηκε λέγοντάς του πως δεν τους θέλει και ξεκίνησε να τινάζει το σώμα της για να φύγει από την αγκαλιά του ενώ αυτός συνέχισε να την κρατάει σφιχτά λέγοντάς της πως το μωρό πρέπει να ανέβει πάνω και να κοιμηθεί. Κάποια στιγμή, συνειδητοποίησε ότι το σώμα της σταμάτησε να τινάζεται, το πρόσωπό της βρισκόταν στο μαξιλάρι και αυτός συνέχισε να το κρατάει σφιχτά στην αγκαλιά του μέχρι που κατάλαβε πως η γυναίκα του σταμάτησε να κουνιέται τελείως. Όλα αυτά, όπως αναφέρει ο δράστης, κράτησαν περίπου πέντε λεπτά, έπειτα τα έχασε όταν κατάλαβε τι έκανε αλλά ήταν μάταιο. Όταν συνειδητοποίησε πως ήταν νεκρή, φοβήθηκε για το τι θα γινόταν στο παιδί αν πήγαινε στη φυλακή, οπότε αποφάσισε να σκηνοθετήσει μία ληστεία. Το σκυλί το σκότωσε για να γίνει πιο πειστικός, μετά κάλεσε την αστυνομία και έκανε πρόβα το πώς θα δεθεί.

3.3.2 Ελένη Τοπαλούδη

Η φοιτήτρια Ελένη Τοπαλούδη βρέθηκε νεκρή από κλιμάκιο του λιμενικού της Ρόδου στην περιοχή Φώκια στους Πεύκους στις 28 Νοεμβρίου 2018. Την περασμένη νύχτα οι δυο άνδρες, 21 ετών ημεδαπός και 19 χρονών αλλοδαπός, ζήτησαν από την κοπέλα να συνενρευθεί ερωτικά μαζί τους στο σπίτι του ενός από τους δύο. Η κοπέλα ακολούθησε τους δύο άνδρες ωστόσο αρνήθηκε οποιαδήποτε σεξουαλική επαφή μαζί τους και αυτοί αντέδρασαν με βιαιότητα. Η ιατροδικαστική μελέτη έδειξε τον ομαδικό βιασμό της άτυχης κοπέλας, καθώς και επίθεση με κάποιο σιδερένιο αντικείμενο. Οι δύο δράστες αφού τη χτύπησαν, την πέταξαν στην θάλασσα, ενώ η κοπέλα ήταν ακόμα ζωντανή. Η πτώση της στα βράχια την έκανε να χάσει εντελώς τις αισθήσεις της και να πνιγεί.

Το λιμενικό ενημερώθηκε για την ύπαρξη μιας σορού στον Κόλπο Φώκια την Πέμπτη 29 Νοεμβρίου του 2018. Εκείνες της μέρες οι γονείς του θύματος υπέβαλαν δήλωση εξαφάνισης, ενώ στις 30 Νοεμβρίου δύο συμφοιτήτριες της κοπέλας πήγαν στο

Λιμενικό κέντρο της Ρόδου και επιβεβαίωσαν την ταυτότητα της κατά κύριο λόγο από το τατουάζ που είχε στο πόδι της. Την 1η Δεκεμβρίου ο πατέρας της κοπέλας αναγνώρισε το πτώμα στο νεκροτομείο. Την επόμενη μέρα, στις 2 Δεκεμβρίου έγινε κατάθεση στις αστυνομικές αρχές ότι ένα λευκό βαν, στο οποίο φαίνεται να είχε επιβιβαστεί η ίδια μαζί με δύο νεαρούς, βρέθηκε κοντά στο σπίτι της κοπέλας. Στις 4 Δεκεμβρίου, ο εισαγγελέας άσκησε ποινικές διώξεις στους δύο θύτες για ανθρωποκτονία από κοινού σε ήρεμη ψυχική κατάσταση, καθώς και για βιασμό από κοινού και παρέπεμψαν τη δικογραφία στην ανακρίτρια η οποία προχώρησε στην έκδοση ενταλμάτων για τη σύλληψη τους. Στις 8 Δεκεμβρίου συνελήφθησαν και οδηγήθηκαν στις φυλακές ως δράστες της δολοφονίας της άτυχης κοπέλας. Στις 15 Μαΐου καταδικάστηκαν σε ισόβια κάθειρξη για ανθρωποκτονία εκ προσθέσεως και οι δύο κατηγορούμενοι, καθώς και κάθειρξη 15 ετών για το αδίκημα του ομαδικού βιασμού δίχως ελαφρυντικά.

3.3.3 Σούζαν Ίτον

Η 60χρονη Αμερικανίδα βιολόγος Σούζαν Ίτον βρέθηκε νεκρή στις 4 Ιουλίου του 2019 σε σπηλιά στο Ξαμουδοχώρι του δήμου Πλατανιά στην Κρήτη. Είχε εξαφανιστεί από τις 2 Ιουλίου 2019. Ο δράστης, ένας 27χρονος άνδρας, παραδέχτηκε ότι είχε βασανίσει και σκοτώσει την Ίτον. Στην κατάθεσή του ο δράστης περιέγραψε με ψυχραιμία και πλήρη απουσία μετάνοιας, τον τρόπο με τον οποίο επιτέθηκε στην Αμερικανίδα βιολόγο.

Αρχικά, την είδε τρέχοντας με αθλητική φόρμα γύρω στις 3 το μεσημέρι, ενώ εκείνος οδηγούσε αναζητώντας σεξουαλική επαφή, την χτύπησε με το αυτοκίνητό του και όταν η γυναίκα έπεσε ματωμένη στο έδαφος, αποφάσισε να την ξαναπατήσει. Καθώς οι τροχοί του αυτοκινήτου πέρασαν από πάνω της, προκαλώντας της σοβαρούς τραυματισμούς, τη μετέφερε σε ερημικό σημείο, όπου συνέχισε τις αποτρόπαιες πράξεις του. Η Ίτον φέρεται να πάλεψε για τη ζωή της. Όπως αναφέρεται σε άρθρο της εφημερίδας ethnos.gr, (στις 21/07/ 2019 17:35), ο δράστης βίασε κατά φύση και παρά φύσης το θύμα τρεις φορές. Στη συνέχεια, την έσυρε κοντά σε ένα φρεάτιο και την πέταξε μέσα, αφού την είχε καλύψει με σκισμένα ρούχα. Το σώμα της βρέθηκε από εθελοντές. Σε δήλωση που έχει κάνει στον ανακριτή, ο δράστης ισχυρίστηκε πως κάποιες σκοτεινές δυνάμεις των

κυριεύσαν και δεν καταλάβαινε τι έκανε. Ο θύτης άλλαξε μετέπειτα τους ισχυρισμούς του, λέγοντας πως δεν άγγιξε την Σούζαν και δεν υπήρχε κανένας βιασμός.

3.3.4 Αγγελική Πέτρου

Παραμονή Πρωτοχρονιάς η 29χρονη Αγγελική Πέτρου επισκέφθηκε τον πατέρα της στην περιοχή Αλεπού της Κέρκυρας. Φτάνοντας στην αρχή του δρόμου όπου διέμενε ο πατέρας της, η Αγγελική αποχαιρέτησε τον Αφγανό φίλο της Αλί καθησυχάζοντάς τον, ότι μόλις θα τελείωνε η επίσκεψη της, θα ήταν πάλι μαζί. Ο Αλί ανήσυχος, θέλοντας να βεβαιωθεί ότι η Αγγελική έφτασε ασφαλής στο πατρικό της, της τηλεφωνεί. Κατά τη διάρκεια της συνομιλίας τους άκουγε μέσα από το ακουστικό να φωνάζει ο πατέρας της, δίχως να καταλαβαίνει ακριβώς τι έλεγε. Η Αγγελική τού ζήτησε να κλείσει το τηλέφωνο, γιατί φώναζε ο πατέρας της και το τελευταίο που άκουσε πριν κλείσει η γραμμή ήταν η φράση «απαγορεύεται και στο τηλέφωνο να του μιλάω;»¹.

Η Αγγελική δεν εμφανίστηκε στο προκαθορισμένο ραντεβού που είχαν δώσει. Το επόμενο πρωί, ο Αλί ανήσυχος κατευθύνθηκε στο αστυνομικό τμήμα για να δηλώσει την εξαφάνιση της Αγγελικής, της οποίας τα ίχνη χάθηκαν τη νύχτα της Πρωτοχρονιάς. Οι άντρες της ΕΛΑΣ ξεκίνησαν άμεσα έρευνες για τον εντοπισμό της Αγγελικής στο σημείο που έδωσε τα τελευταία σημάδια ζωής, στο σπίτι του πατέρα της. Ο πατέρας της 29χρονης κοπέλας ισχυρίστηκε στους αστυνομικούς ότι μετά το βραδινό γεύμα, μόλις άλλαξε ο χρόνος, η Αγγελική έφυγε από το σπίτι και έχουν να μιλήσουν από τότε.

Οι αστυνομικοί ξεκίνησαν εξονυχιστική έρευνα σε όλους τους χώρους του σπιτιού, καθώς οι απαντήσεις που έδωσε ο 52χρονος πατέρας δεν ήταν πειστικές, και πολλές φορές έπεσε σε αντιφάσεις. Όταν βγήκαν να ερευνήσουν τον προαύλιο χώρο, τράβηξε την προσοχή του ο σκύλος της Αγγελικής ο οποίος επίμονα πήγαινε και έσκαβε το χώμα σε ένα συγκεκριμένο σημείο στο πίσω μέρος της οικίας, όπου υπήρχε μία αποθήκη. Οι αστυνομικοί αντελήφθησαν ότι κάτι ύποπτο συμβαίνει με τη συμπεριφορά του σκύλου και ξεκίνησαν να σκάβουν μαζί με το σκυλί. Μετά από λίγη ώρα, εμφανίστηκε μπροστά τους το πτώμα της 29χρονης Αγγελικής Πέτρου.

Η ιατροδικαστής, έπειτα από την εξέταση της σορού της άτυχης Αγγελικής διαπίστωσε πολλαπλά χτυπήματα και βαρύτερες κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. Όπως κατέγραψε στην αναφορά της η ιατροδικαστής, η άτυχη κοπέλα πάλεψε για πολλή ώρα για τη ζωή της, αλλά δεν κατάφερε να μείνει ζωντανή. Το όπλο της στυγεράς δολοφονίας, με το οποίο προκλήθηκαν τα χτυπήματα φερόταν να ήταν μεταλλική σωλήνα, ράβδος ή κάποιος εργαλείο.

Ο 52χρονος πατέρας, μετά την ανακάλυψη της σορού, οδηγήθηκε στο αστυνομικό τμήμα όπου κατά τη διάρκεια της ανάκρισής του, ομολόγησε το έγκλημα που διέπραξε. Ο δράστης ανέφερε ότι ο λόγος που έφτασε στο ανατριχιαστικό έγκλημα, ήταν η σχέση που διατηρούσε η 29χρονη Αγγελική με τον νεαρό Αφγανό, σχέση που δεν ενέκρινε και την πίεζε συνεχώς να χωρίσει. Στην κατάθεσή του παραδέχτηκε στους αστυνομικούς ότι το βράδυ της Πρωτοχρονιάς είχε έντονο διαπληκτισμό με την κόρη του και τη χτύπησε με έναν σιδερένιο λαστό στο κεφάλι. Εκείνη επιχείρησε, είπε, να διαφύγει από το παράθυρο και πήδηξε από ύψος δύο μέτρων. Την πλησίασε εκ νέου και τη χτύπησε πολλαπλές φορές μέχρι που η κοπέλα εξέπνευσε. Έπειτα, την έθαψε στον πίσω κήπο του σπιτιού, έκαψε τα ρούχα του και καθάρισε το σπίτι από τα αίματα.

Ο 52χρονος πατέρας καταδικάστηκε σε ποινή ισόβιας κάθειρξης για ανθρωποκτονία με δόλο. Επίσης, το δικαστήριο του επέβαλε ποινή φυλάκισης 30 μηνών για οπλοφορία και οπλοχρησία και 1.000 ευρώ χρηματική ποινή.

3.3.5. Αϊντα Παπαδοπούλου

Την Πέμπτη 4/5/2022, η 43χρονη Αϊντα Παπαδοπούλου δολοφονήθηκε από τον 55χρονο σύζυγό της. Το ζευγάρι, που είχε δύο ανήλικα παιδιά, αντιμετώπιζε προβλήματα. Ο άνδρας στραγγάλισε τη γυναίκα και μετά κάλεσε την Αστυνομία ο ίδιος. Πιο συγκεκριμένα, ο 55χρονος στραγγάλισε τη σύζυγό του μέσα στο φαρμακείο της ίδιας. Αρχικά, ο δράστης προσπάθησε να καλύψει τα ίχνη του προσποιούμενος ότι το φαρμακείο δεν θα ανοίξει λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων της γυναίκας του. Έπειτα προσπάθησε δίχως αποτέλεσμα να δώσει τέλος στη ζωή του. Ο 55χρονος άνδρας φέρεται να κάλεσε στις 00:30 τον αξιωματικό υπηρεσίας του τοπικού τμήματος λέγοντας «έκανα κακό στη

γυναίκα μου». Οι αστυνομικοί τον βρήκαν στο φαρμακείο, με την άτυχη γυναίκα να είναι νεκρή σε ένα ράντζο που υπήρχε στο φαρμακείο. Ο θάνατός της χαρακτηρίστηκε ασφυκτικός. Ένδειξη ότι επιχείρησε να κάνει κακό στον εαυτό του ήταν το γεγονός ότι οι άνδρες των αρχών τον βρήκαν με αίματα και τους καρπούς του². Σύμφωνα, με την ιατροδικαστική έκθεση, η γυναίκα πρόβαλε αντίσταση και πάλεψε με τον σύζυγό της. Ο δράστης ισχυρίστηκε ότι όταν το θύμα εξέφρασε την επιθυμία της να χωρίσουν, εκείνος τη σκότωσε φοβούμενος ότι δεν θα έβλεπε ποτέ ξανά τα παιδιά του. Πιο συγκεκριμένα, ο δράστης περιέγραψε «Βρισκόμασταν στο κουζινάκι του φαρμακείου. Εκεί λογομαχήσαμε. Προσπάθησα να την πείσω άλλη μία φορά να μη φύγει. Μου είπε: “Θα ζητήσω διαζύγιο”. Φοβήθηκα ότι δεν θα ξαναέβλεπα τα παιδιά μου. Της έσφιξα τον λαιμό, χωρίς να καταλάβω πόσο δυνατά. Όταν κατάλαβα ότι είναι νεκρή αποφάσισα να βάλω τέλος και στη ζωή μου»³.

Κεφάλαιο 4 Μεθοδολογία της έρευνας

4.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας αποτελεί η διερεύνηση των αναπαραστάσεων της έμφυλης βίας, πιο συγκεκριμένα των γυναικοκτονιών στα ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται η αναπαράσταση πέντε γυναικοκτονιών της Κάρολαιν Κράουτς, της Ελένης Τοπαλούδη, της Σούζαν Ίτον, της Αγγελικής Πέτρου και της Αϊντα Παπαδοπούλου σε τρεις συγκεκριμένες ελληνικές ενημερωτικές ιστοσελίδες μεγάλης επισκεψιμότητας. Επιπρόσθετα, για τον σκοπό αυτό, έχουν τεθεί συγκεκριμένα κριτήρια και ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θα περιγραφούν στο ακόλουθο υποκεφάλαιο. Μέσα από αυτά, θα σκιαγραφηθεί ο τρόπος αναπαράστασης των γυναικοκτονιών στα υπό μελέτη ΜΜΕ.

4.2 Μέθοδος και ερευνητικά ερωτήματα

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα είναι η ανάλυση περιεχομένου. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για μια απλοποιημένη και σχηματοποιημένη, μέθοδο. Η ανάλυση περιεχομένου αποτελεί ένα εργαλείο έρευνας, το οποίο χρησιμοποιείται για να οριστεί η παρουσία συγκεκριμένων λέξεων ή φράσεων ή δομών μέσα σε ένα κείμενο ή σε ένα σύνολο κειμένων (Πορφυριάδης, 2009). Πολλοί ερευνητές έδωσαν ορισμούς για τη μέθοδο ανάλυσης περιεχομένου. Ο Krippendorff (2004) αναφέρει ότι *«η ανάλυση περιεχομένου αποτελεί μια τεχνική εξαγωγής συμπερασμάτων που με αντικειμενικό και συστηματικό τρόπο αναγνωρίζει τα προσδιοριστικά χαρακτηριστικά των μηνυμάτων»*. Ο Berelson (1971) ορίζει τη μέθοδο αυτή ως *«μια τεχνική επιστημονικής έρευνας με αντικειμενική και συστηματική περιγραφή των περιεχομένων της επικοινωνίας»*. Παρομοίως, ο Lasswell (1960), αναφέρει ότι η ανάλυση περιεχομένου διατυπώνει συγκεκριμένες ερωτήσεις *«ποιος λέει τι, σε ποιον, γιατί και με ποιο αποτέλεσμα»*.

Για να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος ανάλυσης περιεχομένου στην παρούσα πτυχιακή εργασία, ορίστηκαν αρχικά συγκεκριμένα κριτήρια ανάλυσης περιεχομένου και έπειτα διαμορφώθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα. Τα κριτήρια αυτά είναι:

- Η γλώσσα
- Περιγραφή, χαρακτηρισμός και προσέγγιση του θύτη.
- Περιγραφή, χαρακτηρισμός και προσέγγιση του θύματος.
- Η φωνή των ειδικών
- Λύσεις – Μέτρα Αντιμετώπισης

Όπως προαναφέρθηκε, η ανάλυση περιεχομένου είναι ένα εργαλείο έρευνας, που χρησιμοποιείται για τον εντοπισμό συγκεκριμένων λέξεων, φράσεων ή δομών μέσα σε ένα κείμενο ή σε μια συλλογή κειμένων. Στην παρούσα διπλωματική, η ανάλυση περιεχομένου έγινε για κάθε προαναφερόμενο κριτήριο. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο κριτήριο η «γλώσσα» διερευνά τη χρήση της γλώσσας και το εάν και κατά πόσο χρησιμοποιείται ο όρος «γυναικοκτονία» για να περιγράψει το έγκλημα. Ακόμα, με βάση το κριτήριο αυτό, θα ερευνηθεί αν τα δημοσιεύματα χρησιμοποιούν φορτισμένη γλώσσα π.χ. όρους όπως «σοκ», «συγκλονισμένη» π.χ. η τοπική κοινωνία, «αδίστακτος», «τέρας» κτλ. Το δεύτερο κριτήριο «περιγραφή, χαρακτηρισμός και προσέγγιση του θύτη» διερευνά τον τρόπο που περιγράφουν τα δημοσιεύματα τον θύτη και το παρελθόν του, σε ποια χαρακτηριστικά του δίνουν έμφαση όπως για παράδειγμα καταγωγή, ηλικία, εμφάνιση επαγγελματική ιδιότητα κ.ο.κ και ποια ήταν τα κίνητρά του. Επιπλέον, με το τρίτο κριτήριο « περιγραφή, χαρακτηρισμός και προσέγγιση του θύματος» διερευνάται το πώς περιγράφουν τα δημοσιεύματα το θύμα, σε ποια χαρακτηριστικά του δίνουν έμφαση και αν γίνεται αναφορά στο παρελθόν τους. Τέλος με το κριτήριο αυτό θα ερευνηθεί το κατά πόσο υπάρχει άμεση ή έμμεση ενοχοποίηση του θύματος. Με το τέταρτο κριτήριο «η φωνή των ειδικών», διερευνάται αν αναδεικνύεται στα ΜΜΕ η φωνή ειδικών επαγγελματιών (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί) καθώς και ειδικών οργανώσεων που σχετίζονται με θέματα έμφυλης βίας. Τέλος, στο πέμπτο κριτήριο «λύσεις – μέτρα αντιμετώπισης» θα ερευνηθεί το κατά πόσο αναδεικνύονται στα ΜΜΕ μέτρα ή τρόποι αντιμετώπισης της έμφυλης βίας.

4.3 Δείγμα

Οι πηγές/ δημοσιεύματα που συλλέχθηκαν για τις πέντε αυτές γυναικοκτονίες και για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας ήταν 88 από τρεις ιστοσελίδες εθνικής εμβέλειας και μεγάλης επισκεψιμότητας. Πιο συγκεκριμένα, οι ιστοσελίδες αυτές ήταν το www.iefimerida.gr, το www.in.gr και το www.protothema.gr. Για κάθε γυναικοκτονία ο αριθμός των δημοσιευμάτων σε καθεμιά από αυτές τις ιστοσελίδες ήταν παρόμοιος. Πιο συγκεκριμένα για την γυναικοκτονία Κάρολαιν Κράουτς συλλέχθηκαν 20 δημοσιεύματα, της Ελένης Τοπαλούδη 18 δημοσιεύματα, της Σούζαν Ίτον 17 δημοσιεύματα, της Αγγελικής Πέτρου 17 δημοσιεύματα και της Αίντα Παπαδοπούλου αντίστοιχα 16 δημοσιεύματα. Από τη δημοσιογραφική ιστοσελίδα www.iefimerida.gr συλλέχθηκαν συνολικά 28 δημοσιεύματα για το σύνολο των πέντε ανθρωποκτονιών, από την ιστοσελίδα www.in.gr 31 δημοσιεύματα και από την ιστοσελίδα www.protothema.gr 26 δημοσιεύματα. Τέλος, να σημειωθεί ότι για την ανάλυση των δεδομένων των δημοσιευμάτων και κατ' επέκταση των κριτηρίων της ανάλυσης έγινε χρήση του προγράμματος Microsoft Excel. Τα δημοσιεύματα που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής αναρτήθηκαν σε διάφορες χρονικές ημερομηνίες οι οποίες συνδέονται άμεσα με την ημερομηνία εκτέλεσης κάθε γυναικοκτονίας.

Κεφάλαιο 5 Ανάλυση ευρημάτων

5.1 Ανάλυση ευρημάτων στο σύνολο των δημοσιεύσεων

Στο κεφάλαιο αυτό, γίνεται η αναλυτική παρουσίαση και ανάλυση των ευρημάτων του συνόλου των δημοσιευμάτων των τριών δημοσιογραφικών ιστοσελίδων. Αρχικά, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 1, ερευνήθηκε η συχνότητα εμφάνισης των κριτηρίων ανάλυσης περιεχομένου στο σύνολο των δημοσιευμάτων. Πιο συγκεκριμένα, από τα 88 δημοσιεύματα, τα 40 περιέχουν φορτισμένη γλώσσα, τα 48 εστιάζουν στον θύτη και τα 32 περιγράφουν το θύμα. Επιπρόσθετα, είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι μόνο σε 11 δημοσιεύματα από τα 88 αναδεικνύεται η φωνή ειδικών επαγγελματιών, ενώ σε κανένα δημοσίευμα δεν υπάρχει αναφορά στις λύσεις ή στα μέτρα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας, ώστε να μειωθούν οι γυναικοκτονίες στη χώρα μας. Όπως προκύπτει, η πλειοψηφία των δημοσιευμάτων, εστιάζει στην περιγραφή του θύτη.

Πίνακας 1. Κατανομή κριτηρίων ανάλυσης στο σύνολο των δημοσιευμάτων

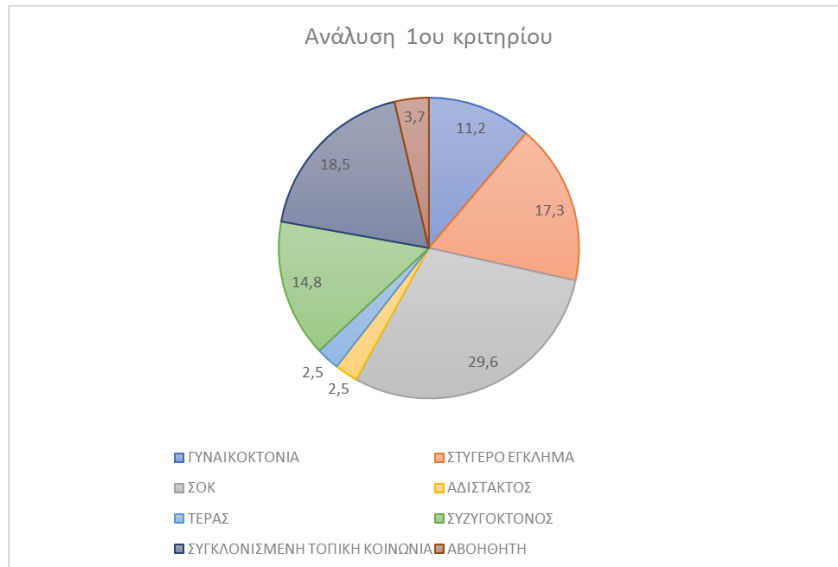
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ		
1	Φορτισμένη γλώσσα	40
2	Περιγραφή θύτη	48
3	Περιγραφή θύματος	32
4	Φωνή των ειδικών	11
5	Λύσεις- Μέτρα αντιμετώπισης	0
	Σύνολο	88

Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει η παρουσίαση κάθε κριτηρίου ανάλυσης περιεχομένου ξεχωριστά.

1^ο Κριτήριο – Φορτισμένη γλώσσα

Το πρώτο κριτήριο ανάλυσης περιεχομένου διερευνά τη χρήση της γλώσσας και το κατά πόσο χρησιμοποιείται ο όρος «γυναικοκτονία» για να περιγράψει το έγκλημα. Επίσης, διερευνά τη συχνότητα εμφάνισης συγκεκριμένων λέξεων που υποδεικνύουν τη φορτισμένη γλώσσα. Οι λέξεις αυτές είναι «στυγερό έγκλημα», «σοκ», «αδίστακτος», «τέρας», «συζυγοκτόνος», «συγκλονισμένη τοπική κοινωνία» και «αβοήθητη». Στο Σχήμα

1 παρουσιάζεται η συχνότητα εμφάνισης (%) των παραπάνω λέξεων στο σύνολο των δημοσιευμάτων.

Σχήμα 1. Ανάλυση 1^{ου} κριτηρίου

Πιο συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το παραπάνω σχήμα, σε ποσοστό 29,6 % αναφέρεται πιο συχνά η λέξη σοκ και τα παράγωγά της στο σύνολο των 88 δημοσιευμάτων. Ενδεικτικά αναφέρονται παρακάτω παραδείγματα από κάθε ιστοσελίδα.

Protothema

«Συνεχίζουν να **σοκάρουν** οι λεπτομέρειες της στυγερής δολοφονίας της 29χρονης στην Κέρκυρα, από τα χέρια του ίδιου της του πατέρα.» -Υπόθεση Αγγελικής Πέτρου (Πρώτο Θέμα, 04/01/19).

In.gr

«**Σοκάρει** ο δολοφόνος της Suzanne Eaton: «Ούρλιαζε, τη βίασα τρεις φορές και την πέταξα» - Υπόθεση Suzzane Eaton (In.gr, 21/07/19).

Iefimerida

«**Σοκ:** Ομολόγησε ο πιλότος τη δολοφονία της Καρολίν στα Γλυκά Νερά» - Υπόθεση Καρολίν Κράουτς (Iefimerida, 21/06/21).

Τη δεύτερη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης παρουσιάζει η φράση «συγκλονισμένη η τοπική κοινωνία» σε ποσοστό 18.5 % στο σύνολο το δημοσιευμάτων. Ακολουθεί η φράση «στυγερό έγκλημα/δολοφονία σε ποσοστό 17,3% και έπειτα η λέξη «γυναικοκτονία» σε ποσοστό 14,8%. Τέλος, η λέξη «τέρας» και η λέξη «αδίστακτος» σε μικρό ποσοστό 2,5 % . Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι με βάση τα ανωτέρω ευρήματα και ιδιαίτερα με βάση τη συχνότητα εμφάνισης του όρου γυναικοκτονίας σε ποσοστό μόλις 14,8% επί των δημοσιευμάτων, δεν αναδεικνύεται στις ιστοσελίδες αυτές ο έμφυλος χαρακτήρας των πράξεων αυτών. Ακολουθούν παραδείγματα αναλυτικά ανά ιστοσελίδα.

Protothema

*«Η **στυγερή δολοφονία** της Ελένης Τοπαλούδη στη Ρόδο συγκλονίζει το πανελλήνιο τόσο για τη βιαιότητα..»* - Υπόθεση Ελένη Τοπαλούση (Πρώτο Θέμα, 12/12/18).

*«...η χρήση του ορθού όρου “**γυναικοκτονία**” αντί της εσφαλμένης ταξινόμησης του συγκεκριμένου εγκλήματος στη χορεία των εγκλημάτων πάθους»* Υπόθεση Καρολάιν Κράουτς (Πρώτο Θέμα, 18/06/21).

In.gr

*«Γλυκά Νερά: Ο καλλιτεχνικός κόσμος ξεσπά για τη **γυναικοκτονία**»* Υπόθεση Καρολάιν Κράουτς (in.gr , 18/06/21).

*«...με το οποίο είχε καταφέρει σοβαρές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις στην Ελένη Τοπαλούδη το βράδυ του **στυγερού εγκλήματος**.»* Υπόθεση Ελένη Τοπαλούδη (in.gr, 13/12/18).

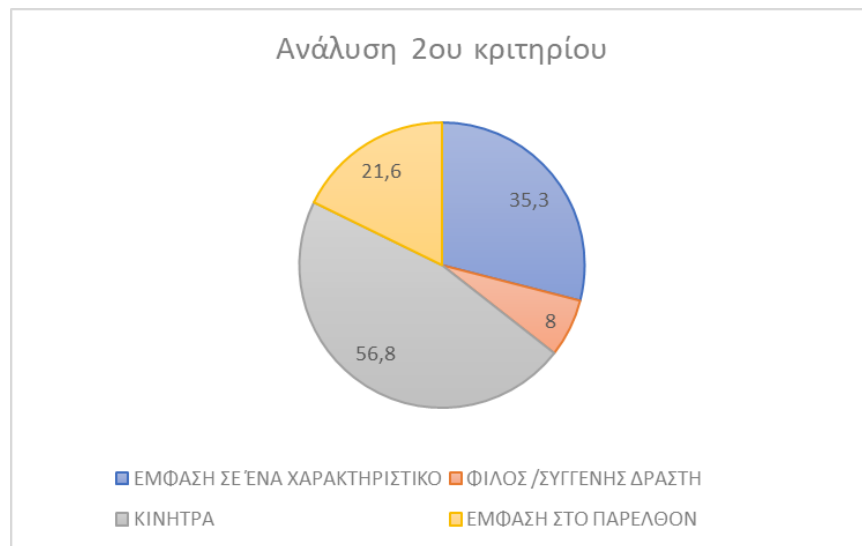
Iefimerida

*«Μέχρι χθες, που δεν μπορούσε πλέον να τα αντικρούσει και να απαντήσει στα κενά και ομολόγησε ότι ο ίδιος διέπραξε το **στυγερό έγκλημα**.»* Υπόθεση Καρολάιν Κράουτς (iefimerida, 18/06/21).

«Είναι ένας πατριαρχικός έλεγχος, μιας και μιλάμε για **γυναικοκτονία**, ο οποίος δεν είναι και καθόλου καινούριος» - Υπόθεση Αγγελική Πέτρου (iefimerida, 7/1/19).

2^ο Κριτήριο – Περιγραφή θύτη

Το δεύτερο κριτήριο «περιγραφή, χαρακτηρισμός και προσέγγιση του θύτη» διερευνά το πώς περιγράφουν τα δημοσιεύματα τον θύτη και το παρελθόν του, σε ποια χαρακτηριστικά του δίνουν έμφαση και ποια ήταν τα κίνητρά του. Στο Σχήμα 2 παρουσιάζεται η ανάλυση του δεύτερου κριτηρίου. Πιο συγκεκριμένα, σε ποσοστό 56.8% των δημοσιευμάτων περιγράφονται τα κίνητρα του θύτη και στο 35,3% δίνεται έμφαση σε ένα χαρακτηριστικό θύτη. Οι πιο συχνές λέξεις οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για να περιγράψουν ένα χαρακτηριστικό του θύτη είναι «Αλβανός» και «πιλότος». Είναι εμφανές ότι στα δημοσιεύματα που αναλύθηκαν τονίστηκαν τα κίνητρα των δραστών καθώς και ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό τους. Επιπλέον, στο 21,6% των δημοσιευμάτων δόθηκε έμφαση στο παρελθόν του δράστη και μόλις στο 8% έγινε αναφορά στο παρελθόν του θύτη. Το γεγονός αυτό και επαληθεύει τη βιβλιογραφική ανάλυση που έγινε στα προηγούμενα κεφάλαια ότι δεν τονίζονται τα έμφυλα χαρακτηριστικά των γυναικοκτονιών αλλά δίνεται έμφαση στο θύτη.

Σχήμα 2. Ανάλυση 2^{ου} κριτηρίου

Ενδεικτικά παρουσιάζονται κάποια αποσπάσματα από τις ιστοσελίδες.

Protothema

«Ισχυρίστηκε ότι είδε την 60χρονη Suzanne Eaton να κάνει τζόκινγκ στην περιοχή όπου διατηρεί κτήμα, **ερεθίστηκε** και, για να την ακινητοποιήσει, την παρέσυρε με το αυτοκίνητο που οδηγούσε!» - Υπόθεση Suzzane Eaton (Πρώτο Θέμα, 15/07/19).

«Ο 32χρονος πιλότος ισχυρίστηκε ότι η νεαρή γυναίκα του του είπε **ότι θα τον εγκατέλειπε.**» Υπόθεση Καρολάιν Κράουτς (Πρώτο Θέμα, 17/06/21).

«Έχουμε πέσει όλοι από τα σύννεφα, μιας και ποτέ δεν είχαμε αντιληφθεί πως το παιδί ήταν άρρωστο. Ήταν ένας ήρεμος άνθρωπος, με τα αστεία του δεν σου άφηνε περιθώριο να σκεφτείς κάτι άλλο, ανέφερε **ο πεθερός του δράστη**» - Υπόθεση Suzzane Eaton (Πρώτο Θέμα, 16/07/19). Σε αυτό το απόσπασμα, αποδεικνύεται ότι οι μαρτυρίες των συγγενών και φίλων παρουσιάζουν το θύτη με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και τη γυναικοκτονία ως μεμονωμένο γεγονός που τους προκάλεσε απορία.

In.gr

«Ο 32χρονος πιλότος έκανε τις πρώτες του δηλώσεις για το έγκλημα, μία μέρα μετά τη δολοφονία της γυναίκας του. **Ψύχραιμος**, χωρίς να κοιτάει τις κάμερες και τους δημοσιογράφους στα μάτια.» - Υπόθεση Καρολάιν Κράουτς (in.gr, 18/06/21).

«Την ίδια μέρα που σκότωσαν το κοριτσάκι είχαν έρθει λίγες ώρες πριν σπίτι μου. **Ήρθαν στο σπίτι μου** και με ψάχνανε γιατί προφανώς ο Α... νόμιζε ότι εγώ έμενα ακόμη μόνη μου, ενώ είχε γυρίσει η μητέρα μου». Υπόθεση Ελένη Τοπαλούδη (in.gr, 11/12/18).

«**Ως πατέρας** δεν μπορώ να μη σταθώ δίπλα στο παιδί μου ακόμα και όταν έχει κάνει ένα τέτοιο έγκλημα. - Υπόθεση Suzzane Eaton (in.gr, 25/07/19). Σε αυτό το τελευταίο απόσπασμα, διαφαίνεται ο όρος himpathy με βάση τον οποίον παρουσιάζονται στα ΜΜΕ μαρτυρίες συγγενών και φίλων που δύναται να προκαλέσουν μια είδους συμπάθεια ως προς το δράστη (Manne, 2019). Δηλαδή, επιβεβαιώνεται τα ΜΜΕ μέσω γλωσσικών και άλλων επιλογών μπορούν να κατασκευάσουν τη συμπάθεια του κοινού προς το δράστη.

Iefimerida

«Νεότερες πληροφορίες ανέφεραν ότι ο ομολόγησε τη συμμετοχή του στο έγκλημα ο 19χρονος **Αλβανός** αλλά ο 21χρονος Ροδίτης αρνήθηκε τις κατηγορίες» Υπόθεση Ελένη Τοπαλούδη (iefimerida, 04/12/18).

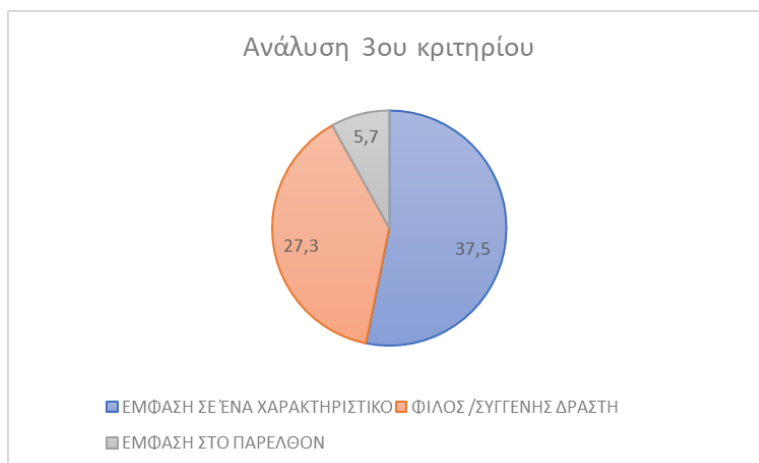
«Δεν είχα καταλάβει τίποτα, η συμπεριφορά του ήταν κανονική και δεν είχε αλλάξει καθόλου το τελευταίο διάστημα μετά τη δολοφονία. Δεν τον είχα ικανό να κάνει τέτοιο έγκλημα. Δεν είχε πειράξει ποτέ κανέναν, ούτε είχε δείξει σημάδια ότι αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα. Έδειχνε να αγαπάει τη σύζυγο και τα παιδιά του. Δεν είδα ρούχα του με ίχνη αίματος» φέρεται να κατέθεσε **συγγενής του δράστη**» - Υπόθεση Αιντα Παπαδοπούλου (iefimerida, 11/05/22).

« **Ζήλευε ο 55χρονος από την Καβάλα...**» - Υπόθεση Αιντα Παπαδοπούλου (iefimerida, 07/05/22).

Όπως προαναφέρθηκε εκτενή αναφορά στα δημοσιεύματα γίνεται στα κίνητρα των δραστών. Στα μισά περίπου δημοσιεύματα περιγράφονται οι λόγοι που οδήγησαν τους θύτες στις πέντε γυναικοκτονίες που αναλύονται. Πιο συγκεκριμένα, ως πιο συχνά κίνητρα αναφέρονται η ζήλεια, η προσβολή και το σεξουαλικό κίνητρο.

3^ο Κριτήριο – Περιγραφή, χαρακτηρισμός και προσέγγιση του θύματος

Με το τρίτο κριτήριο «περιγραφή, χαρακτηρισμός και προσέγγιση του θύματος» διερευνάται το πώς περιγράφουν τα δημοσιεύματα το θύμα, σε ποια χαρακτηριστικά του δίνουν έμφαση και εξετάζεται αν γίνεται αναφορά στο παρελθόν τους. Όπως προκύπτει από το Σχήμα 3, το 37.5 % των δημοσιευμάτων δίνουν έμφαση σε ένα χαρακτηριστικό του θύματος, το 27,3% παρουσιάζουν μαρτυρίες φίλων ή συγγενών ενώ μόνο το 5.7 % των δημοσιευμάτων δίνουν έμφαση στην πρότερη ζωή του θύματος.

Σχήμα 3. Ανάλυση 3^{ου} κριτηρίου

Ενδεικτικά παρουσιάζονται κάποια αποσπάσματα από τις ιστοσελίδες.

Protothema

«Περιγράφοντας τις πιο σοκαριστικές στιγμές που έχει ζήσει το τελευταίο διάστημα ο πατέρας κ. Τοπαλούδης λέει: «Το πρώτο πράγμα μόλις έμαθα ήταν το σοκ, το δεύτερο πράγμα ήταν όταν μάζεψα τα πράγματα της Ελενίτσας από το διαμέρισμα δεν μπορούσα, κανένας γονιός να μην βιώσει τέτοιο πράγμα και το τρίτο όταν το μεταφέραμε με το αεροπλάνο εδώ.- Υπόθεση Ελένη Τοπαλούδη (Πρώτο Θέμα, 16/12/22).

*«η Ελένη φοβόταν τρία άτομα, τα οποία την είχαν βιάσει και κυκλοφορούσαν ελεύθερα. Το μυστικό της **το είχε εκμυστηρευτεί** σε ελάχιστους φίλους της, μαζί με την ανησυχία της ότι θα επιχειρήσουν να της κάνουν κακό. Το δεύτερο συμβάν που είχε επηρεάσει τη 21χρονη κοπέλα, σύμφωνα με τις συμφοιτήτριες της ήταν ο αιφνίδιος θάνατος της κολλητής της φίλης σε ένα δυστύχημα». Υπόθεση Ελένη Τοπαλούδη (Πρώτο Θέμα, 18/12/22).*

*«**Η βιολόγος**, που εργαζόταν στο ινστιτούτο Max Planck στη Δρέσδη της Γερμανίας μαζί με τον Βρετανό σύζυγό της και πατέρα των δυο γιων τους, είχε εντοπιστεί νεκρή μέσα στο τούνελ από δυο ερασιτέχνες σπηλαιολόγους στις 9 Ιουλίου». – Υπόθεση Suzzane Eaton (Πρώτο Θέμα, 17/07/19).*

In.gr

«Σύμφωνα με νέα στοιχεία βρέθηκαν δαχτυλικά αποτυπώματα του 19χρονου στο σίδερο με το οποίο χτύπησαν στο κεφάλι την **άτυχη κοπέλα**». – Υπόθεση Ελένη Τοπαλούδη (in.gr, 12/12/18).

«**Λίγες μέρες πριν το τραγικό έγκλημα, η Αγγελική ανυποψίαστη πέραγε χρόνο με τον πατέρα της και μάλιστα ετοίμαζαν μαζί και μια πίτα. Η άτυχη κοπέλα, σε ηχητικό ντοκουμέντο που δημοσίευσε ο ΣΚΑΙ, ακούγεται να δίνει οδηγίες στον πατέρα της για το πώς θα φτιάξουν το φαγητό τους**». – Υπόθεση Αγγελική Πέτρου (in.gr, 08/01/19). Αποτελεί αξιοσημείωτο το γεγονός, ότι σε πολλά δημοσιεύματα το θύμα αναφέρεται με τον όρο «άτυχη», δηλαδή ήταν κακή της τύχη η γυναικοκτονία, γεγονός που μειώνει σε μεγάλο βαθμό το γεγονός.

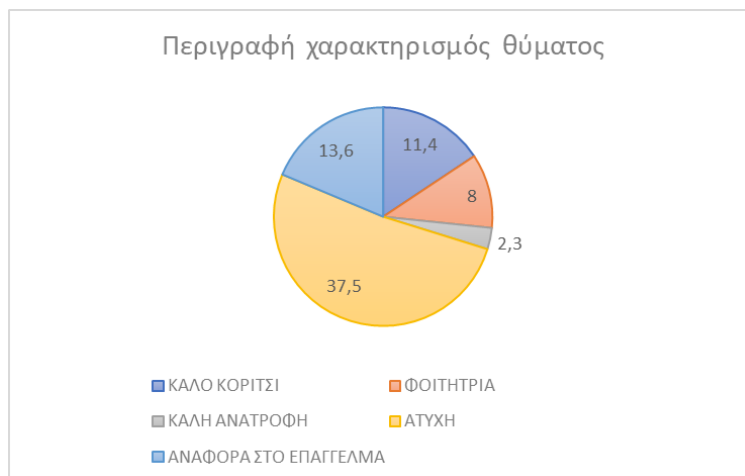
«**Ημουν σαν άντρας της. Της είχα πει να παντρευτούμε μία εβδομάδα πριν το έγκλημα. Δυστυχώς δεν προλάβαμε, είπε ο σύντροφος της 28χρονης**». – Υπόθεση Αγγελική Πέτρου (in.gr, 04/01/19).

Iefimerida

«**η αγρίως δολοφονημένη 20χρονη Καρολάιν φέρεται να είχε προβλήματα με τον σύζυγό της**». – Υπόθεση Καρολάιν Κράουτς (iefimerida, 18/06/21).

«**Η Αιντα του απαντάει: «Σε παρακαλώ μη μου στέλνεις τέτοια μηνύματα. Την απόφασή μου την έχω πάρει και δεν αλλάζει. Σε παρακαλώ πήγαινε στον δικηγόρο σου και προχώρησε τη διαδικασία**». - Υπόθεση Αιντα Παπαδοπούλου (iefimerida, 14/05/22).

«**Η 42χρονη φαρμακοποιός ήταν αποφασισμένη να χωρίσει μην αντέχοντας την κακοποιητική συμπεριφορά του**». - Υπόθεση Αιντα Παπαδοπούλου (iefimerida, 06/05/22).

Σχήμα 4. Κατανομή χαρακτηρισμών θύματος.

Όπως προκύπτει από το Σχήμα 4, ο πιο συχνός χαρακτηρισμός των θυμάτων στα 88 δημοσιεύματα που ερευνήθηκαν είναι «άτυχη κοπέλα». Ακολουθεί αναφορά στο επάγγελμα, δηλαδή δεν αναφέρονται στα δημοσιεύματα τα θύματα με το όνομά τους αλλά ως «φαρμακοποιός», «βιολόγος», «φοιτήτρια». Τέλος, σε ποσοστό 11,4% αναφέρεται ο χαρακτηρισμός «καλό κορίτσι» ή «καλή κοπέλα». Με βάση όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι ο χαρακτηρισμός των θυμάτων, οι λέξεις που χρησιμοποιούνται και όχι η αναφορά με το όνομά τους υποβιβάζουν τις γυναικοκτονίες και ενισχύουν τις αντιλήψεις της κοινωνίας τόσο για τα συγκεκριμένα περιστατικά όσο και γενικά για τη βία κατά των γυναικών.

4^ο Κριτήριο – Φωνή των ειδικών

Με το τέταρτο κριτήριο «η φωνή των ειδικών», διερευνάται αν αναδεικνύεται στα ΜΜΕ η φωνή ειδικών επαγγελματιών (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί) καθώς και ειδικών οργανώσεων που σχετίζονται με θέματα έμφυλης βίας. Επιπλέον, λόγω σημαντικής έλλειψης της «φωνής των ειδικών» στο σύνολο το δημοσιευμάτων που ερευνήθηκαν, προσμετρήθηκαν στην κατηγορία αυτή και τα #hashtag. Πιο συγκεκριμένα, από τα 88 δημοσιεύματα που αναλύθηκαν μόνο στα 14 (16%) παρατίθενται οι γνώμες των ειδικών και οι φωνές κάποιων ομάδων κατά της έμφυλης βίας. Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 2, από τους 14 ειδικούς, οι 4 είναι ιατροδικαστές, οι 5 ψυχίατροι/ψυχολόγοι και οι υπόλοιποι 4 ανήκουν σε κάποιο κίνημα/ομάδα.

Πίνακας 2. Κατανομή φωνής ειδικών.

ΠΙΟ ΣΥΧΝΟ ΕΙΔΟΣ ΕΙΔΙΚΩΝ	
ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΗΣ	4
ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ	5
ΚΙΝΗΜΑ	5

Ενδεικτικά παρουσιάζονται κάποια αποσπάσματα από τις ιστοσελίδες.

Protothema

«**Κόμα οργής στα social media** ... έκανε την εμφάνισή του στο Twitter το χασταγκ **#Γλυκα_Νερα**. Μέσα σε λίγες ώρες έγινε πρώτο τρεντ στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης ξεπερνώντας τα **60.000 tweets**- ενώ αργά το βράδυ της Πέμπτης εμφανίστηκε ένα δεύτερο χασταγκ, το **#Justice_for_Caroline** (με πάνω από 7.000 σχόλια) και το **#Καρολαιν** (με 8.595 σχόλια).» - Υπόθεση Καρολαίν Κράουτς (Πρώτο Θέμα, 18/06/21).

«Πρόκειται για έναν “ήρωα του κακού”, φτιαγμένος από παιδική ηλικία να φτάσει εδώ που έφτασε, χωρίς συναισθήματα και μετανιόνω, μια προσωπικότητα γεννημένη για το έγκλημα. Ωστόσο, τον πρόδωσαν αυτά που δεν είχε. Τα συναισθήματα δεν μακιγιάρονται και όταν δεν υπάρχουν προδίδονται. Ήταν αφελής και νόμιζε ότι είχε φτιάξει το τέλειο έγκλημα», είπε ο **διευθυντής Ψυχιατρικής Κλινικής του Νοσοκομείου Metropolitan Δημήτρης Σούρας**».

«Εδώ έχουμε την κλασική περίπτωση του βάνουσου, του βίαιου, ενός “ήρωα του κακού”, όπως πολύ σωστά το έθεσε ο **ψυχίατρος Δημήτρης Σούρας**».

In.gr

«...η εξέλιξη αυτή έχει προκαλέσει **θύελλα αντιδράσεων στα social media** αφού εκτός του ότι μια κοπέλα μόλις 20 ετών έχασε τη ζωή της από τον ίδιο της τον σύζυγο, ένα μωράκι 11 μηνών θα μεγαλώσει χωρίς τη μαμά του. Πολλά είναι και τα **πρόσωπα της ελληνικής showbiz** που δηλώνουν συγκλονισμένοι με την έκβαση της υπόθεσης και απαιτούν να αποδοθεί δικαιοσύνη..» -Υπόθεση Καρολαίν Κράουτς (in.gr, 18/06/21).

«**Λίγες μέρες πριν το τραγικό έγκλημα, η Αγγελική ανυποψίαστη πέρναγε χρόνο με τον πατέρα της και μάλιστα ετοιμάζαν μαζί και μια πίτα. Η άτυχη κοπέλα, σε ηχητικό**

ντοκουμέντο που δημοσίευσε ο ΣΚΑΙ, ακούγεται να δίνει οδηγίες στον πατέρα της για το πώς θα φτιάξουν το φαγητό τους ,σχολιάζει ο ιατροδικαστής της υπόθεσης». Υπόθεση Αγγελικής Πέτρου (in.gr, 5/1/19).

Iefimerida

«Οι αντιδράσεις είναι πολλές και **στα social media από τους celebrities της ελληνικής σόουμπιζ**, εκφράζοντας την οργή τους στις αναρτήσεις τους κάνοντας λόγο -οι περισσότεροι- για **γυναικοκτονία**». - Υπόθεση Καρολίν Κράουτς (iefimerida, 18/06/21).

«Είναι βίαιος, ασφυκτικός θάνατος και καθαρά ανθρωποκτονία. Όταν σφίγγει το χέρι του, εννοείται ότι η κοπέλα μετά από μερικά δευτερόλεπτα λιποθυμά. Από ένα μέχρι τρία λεπτά πιστεύω εγώ ότι τελείωσε αυτός», ανέφερε **ο ιατροδικαστής Νίκος Κιφνίδης για τον στραγγαλισμό της 43χρονης**» - Υπόθεση Αιντα Παπαδοπούλου (iefimerida, 8/5/22).

5° Κριτήριο – Λύσεις – Μέτρα Αντιμετώπισης

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι σε κανένα από τα 88 δημοσιεύματα των τριών ειδησεογραφικών ιστοσελίδων εθνικής εμβέλειας, δεν γίνεται αναφορά σε λύσεις ή μέτρα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας. Αυτό δύναται να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα, ότι τα δημοσιεύματα στις συγκεκριμένες ιστοσελίδες απλά αναφέρουν και περιγράφουν τις γυναικοκτονίες δίχως να καταγράφεται κάποιος προβληματισμός και να προτείνονται λύσεις ή μέτρα αντιμετώπισης των περιστατικών έμφυλης βίας.

5.2 Διαφορές και ομοιότητες μεταξύ των ιστοσελίδων

Οι τρεις ειδησεογραφικές ιστοσελίδες Protothema, in.gr και iefimerida έχουν συγκεκριμένες ομοιότητες αλλά και διαφορές ως προς τον τρόπο που παρουσίασαν τις γυναικοκτονίες. Αρχικά, ο τρόπος παρουσίασης των γυναικοκτονιών είναι κοινός. Πιο συγκεκριμένα, και όμοια με τα ευρήματα των Taylor (2009) και Collins και Rothe (2017), χρησιμοποιείται απλός, περιγραφικός λόγος δίνοντας μεγάλη έκταση σε πολλές

λεπτομέρειες των δολοφονιών όπως είναι ο τρόπος δολοφονίας, η κατάσταση που βρέθηκε το θύμα καθώς και πώς έστησε ο θύτης τη δολοφονία.

Επιπλέον, τα περισσότερα δημοσιεύματα αναφέρονται στο θύτη. Περιγράφεται ο χαρακτήρας του, ο τρόπος που προσπάθησε να κρύψει τη δολοφονία, σε τι κατάσταση ήταν τη στιγμή της σύλληψης και δεν δίνεται βάση στην καθαυτή γυναικοκτονία. Οι άντρες, σε πολλά από τα δημοσιεύματα, δεν παρουσιάστηκαν ως εγκληματίες αλλά ως τραγικοί πρωταγωνιστές παρουσιάζοντας τη δική τους οπτική και τα προβλήματα τα οποία αντιμετώπιζαν, επιβεβαιώνοντας τα ευρήματα της βιβλιογραφικής έρευνας των Collins και Rothe (2017). Οι αναφορές στα θύματα είναι λιγότερες και στις περισσότερες περιπτώσεις αναφέρεται απλά ένας χαρακτηρισμός (πχ. η άτυχη κοπέλα, η φοιτήτρια από τη Ρόδο ή η φαρμακοποιός) χωρίς να μαθαίνουμε περισσότερα στοιχεία του χαρακτήρα του θύματος, για τη ψυχολογία της και την κοινωνική της συμπεριφορά.

Επίσης, ο όρος γυναικοκτονία σχεδόν δεν χρησιμοποιείται καθόλου. Μόνο στα 9 από τα 88 δημοσιεύματα αναφέρουν τον όρο ενώ τις περισσότερες φορές γίνεται η χρήση του όρου δολοφονία αντί αυτού. Ταυτόχρονα, τα περισσότερα δημοσιεύματα προέβαλαν τις γυναικοκτονίες μέσα στο πλαίσιο μιας οικογενειακής τραγωδίας. Πολλές φορές έγινε αναφορά στην καταστροφή της οικογένειας και όχι στη δολοφονία της γυναίκας. Ακόμα, ελάχιστα δημοσιεύματα αναφέρουν φωνές ειδικών επαγγελματιών τα οποία μπορούν να αναδείξουν το πρόβλημα της έμφυλης βίας. Το πιο αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι σε κανένα δημοσίευμα από αυτά που μελετήθηκαν δεν έγινε αναφορά σε λύσεις ή μέτρα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας. Πιο συγκεκριμένα, σε κανένα δημοσίευμα δεν έγινε αναφορά στα περιστατικά έμφυλης βίας και δεν παρουσιάστηκαν οι γυναικοκτονίες ως ένα σημαντικό κοινωνικό θέμα. Αντιθέτως, είχαν εντυπωσιακούς τίτλους και παρουσιάστηκαν ως απλές ειδήσεις με εκτεταμένη τη χρήση φορτισμένης γλώσσας.

Στον παρακάτω πίνακα 3, παρουσιάζονται οι κατανομές των κριτηρίων που αναλύθηκαν ανά ιστοσελίδα. Όπως προκύπτει από τον πίνακα αυτόν οι διαφορές μεταξύ ιστοσελίδων και των κριτηρίων που αναλύθηκαν, δεν είναι πολύ μεγάλες και κινούνται όλες σε σχεδόν ίδια επίπεδα.

Πίνακας 3. Κατανομή κριτηρίων ανάλυσης ανά ιστοσελίδα

	protothema	in.gr	iefimerida
ΦΟΡΤΙΣΜΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ	24	26	28
ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΘΥΤΗ	16	15	17
ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΘΥΜΑ	11	8	13
ΦΩΝΕΣ ΕΙΔΙΚΩΝ	5	4	2

Κεφάλαιο 6 Συμπεράσματα - Συζήτηση

Η παρούσα διπλωματική εργασία στοχεύει στο να διερευνήσει την αναπαράσταση της έμφυλης βίας, και πιο συγκεκριμένα των γυναικοκτονιών, σε ελληνικά ειδησεογραφικά μέσα υψηλής επισκευσιμότητας. Σκοπό της αποτελεί η παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο πολλές φορές τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρουσιάζουν τις γυναικοκτονίες, είτε σε ό, τι αφορά τη γλώσσα, καθώς ορισμένες φορές δεν χρησιμοποιούν τη σωστή ορολογία και κάνουν λόγο για φόνους και δολοφονίες, είτε σε ό, τι αφορά τον χαρακτηρισμό του θύματος και του θύτη, με τρόπο που να μην αναδεικνύει τον έμφυλο χαρακτήρα του εγκλήματος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα αντί τα ΜΜΕ να κινητοποιήσουν και να ενθαρρύνουν την κοινωνία να αντιμετωπίσει στο μέγιστο αυτό πρόβλημα, να συμβάλλουν στην εδραίωση και διαιώνισή του.

Ειδικότερα, η εργασία μελέτησε τον τρόπο με τον οποίο καλύφθηκαν πέντε υποθέσεις γυναικοκτονιών από ελληνικά ειδησεογραφικά διαδικτυακά μέσα, από το 2018 μέχρι το 2022. Συλλέχθηκαν 88 δημοσιεύματα από τρεις ιστοσελίδες εθνικής εμβέλειας το www.protothema.gr, το www.in.gr και το www.iefimerida.gr και αναλύθηκαν αξιοποιώντας την μέθοδο της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Εξετάστηκε η αναπαράσταση πέντε γυναικοκτονιών της Κάρολαιν Κράουτς, της Ελένης Τοπαλούδη, της Σούζαν Ίτον, της Αγγελικής Πέτρου και της Αίντα Παπαδοπούλου σε αυτές τις ιστοσελίδες.

Από τα ευρήματα που προέκυψαν, συμπεραίνεται ότι στην πλειοψηφία των δημοσιευμάτων χρησιμοποιείται φορτισμένη γλώσσα και συγκεκριμένες εκφράσεις. Πιο συγκεκριμένα, και όμοια με τα ευρήματα των Taylor (2009) και Collins και Rothe (2017), χρησιμοποιείται απλός, περιγραφικός λόγος δίνοντας μεγάλη έκταση σε πολλές λεπτομέρειες των δολοφονιών όπως είναι ο τρόπος δολοφονίας. Επιπλέον, δίνεται περισσότερη έμφαση στο θύτη από ό,τι στο θύμα. Από τα ευρήματα που προέκυψαν και όμοια με αυτό που διαπιστώνει η Ζιόβα (2020), παρουσιάζονται λεπτομέρειες για τη ζωή του θύτη, π.χ. η επαγγελματική του ιδιότητα, οι σπουδές του τον χαρακτήρα του, τα κίνητρό του, μέχρι και το πώς είναι η ζωή του πια μέσα στο σωφρονιστικό ίδρυμα.

Από την άλλη, οι αναφορές στο θύμα είναι πολύ λιγότερες και τις περισσότερες φορές, παρουσιάζονται οι φωνές φιλικών ή συγγενικών προσώπων. Στις περιπτώσεις αυτές, δίνεται έμφαση στο πώς ζουν αυτοί οι άνθρωποι χωρίς το θύμα και όχι στο πώς ήταν ο χαρακτήρας ή η ζωή του θύματος. Τα ευρήματα αυτά επιβεβαιώνουν τις θέσεις του Παπασπύρου (2022) ότι δηλαδή οι γυναικοκτονίες στα ΜΜΕ προβάλλονται μέσα στα πλαίσια μιας οικογενειακής τραγωδίας, σχετίζονται περισσότερο με την καταστροφή της οικογένειας και όχι με τη δολοφονία της γυναίκας. Όσο αφορά τις φωνές των ειδικών, παρατίθενται στα δημοσιεύματα οι γνώμες ειδικών και οι φωνές κάποιων ομάδων κατά της έμφυλης βίας, χωρίς όμως αυτό να γίνεται πολύ συχνά. Ακόμα, σχετικά με το κριτήριο λύσεις/μέτρα αντιμετώπισης, δεν έγινε κάποια ανάλυση καθώς δεν καταγράφηκε καμία αναφορά στα 88 δημοσιεύματα που αναλύθηκαν.

Εν κατακλείδι, ο τρόπος που παρουσιάζονται στα ΜΜΕ οι γυναικοκτονίες καθορίζουν και ενισχύουν τις αντιλήψεις της κοινωνίας τόσο για τα συγκεκριμένα περιστατικά όσο και γενικά για τη βία κατά των γυναικών. Σε μια κοινωνία όπου οι γυναίκες παρουσιάζονται ως αντικείμενα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και ιδιοκτησία των ανδρών, οι βιασμοί και οι γυναικοκτονίες δεν χαρακτηρίζονται στα ΜΜΕ ως "παράλογες" πράξεις αλλά ακολουθούν την πατριαρχική αυτή λογική (Καούνη, 2019). Επιπρόσθετα, τα ευρήματα της παρούσας διπλωματικής, ενισχύουν τα βιβλιογραφικά ευρήματα σχετικά με το ότι οι ειδήσεις που αναφέρονται σε περιστατικά γυναικοκτονιών, συχνά παρουσιάζουν τις γυναίκες ως θύματα και επικρίνουν ή κατηγορούν τις ίδιες για τη βία που υπέστησαν (το ούτως λεγόμενο "victim blaming"). Αντίθετα, οι δράστες συχνά δεν λαμβάνονται υπόψη στα δημοσιογραφικά ρεπορτάζ και, όταν γίνεται αναφορά, παρουσιάζονται σαν ανθρώπους της καθημερινότητας που κανείς δεν είχε υποψιαστεί για την κρυφή βία που διέπρατταν.

Επομένως είναι πολύ σημαντικό, οι γυναικοκτονίες να αντιμετωπίζονται ως ένα βαθύ κοινωνικό πρόβλημα και από τα ΜΜΕ, έτσι ώστε να κατανοήσει και το κοινό ότι αποτελούν την τελευταία πράξη μιας σειράς βίαιων επιθέσεων κατά των γυναικών. Τα ΜΜΕ επιβάλλεται να υιοθετήσουν μια εντελώς διαφορετική προσέγγιση όσον αφορά την ισότητα των φύλων, σταματώντας να προβάλλουν δημοσιεύματα που εμπορεύονται 'βία, δράματα και τραγωδίες' γυναικών και να τα παρουσιάζουν ως αναλώσιμο θέαμα.

Ταυτόχρονα, θα μπορούσε να υπάρχει συγκεκριμένη ομάδα δημοσιογράφων οι οποίοι θα έχουν εκπαιδευτεί και θα είναι εξειδικευμένοι στην μετάδοση ειδήσεων έμφυλης βίας. Πιο συγκεκριμένα, μόνο οι εξειδικευμένοι δημοσιογράφοι θα πρέπει να παρουσιάζουν τέτοιου είδους εγκλήματα. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη γλώσσα που χρησιμοποιείται στα ΜΜΕ. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να αποφεύγεται η περιγραφή της γυναίκας-θύματος ως της «άτυχης», της ειδικής περίπτωσης, την οποία «έτυχε» να τη βρει αυτό το κακό αλλά θα πρέπει να δίνεται περισσότερη έμφαση στην πρόθεση του θύτη χωρίς τη χρήση έντονα δραματικού και συναισθηματικού λόγου ο οποίος υπεραπλουστεύει τη δολοφονία.

Τέλος, είναι πολύ σημαντικό τα ΜΜΕ να προβάλουν μέτρα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας. Για παράδειγμα, θα μπορούσε σε κάθε δημοσίευμα να αναφέρεται η τηλεφωνική γραμμή για την καταγγελία περιστατικών έμφυλης βίας γεγονός που μπορεί να βοηθήσει και να αποτρέψει πολλά περιστατικά. Ακόμα, η ανάλυση και η παράθεση στατιστικών σχετικών με την έμφυλη βία γενικά τα περιστατικά γυναικοκτονιών, θα μπορούσε να περιορίσει σε σημαντικό βαθμό την «θυματοποιημένη» παρουσίαση των γυναικών και τη σεξιστική αναπαραγωγή της έμφυλης βίας από τα ΜΜΕ .

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

1. Ανυφαντής, Δ. (2019), «Η διάκριση μεταξύ των φύλων στον εργασιακό χώρο και ο ρόλος του φύλου των διευθυντικών στελεχών στην απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δια τμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Πληροφορική και Διοίκηση, Διπλωματική Εργασία.
2. Αποστόλου, Ε., Καντζά, Μ. (2020), «Γυναικοκτονία: Μια σύγχρονη μορφή πανδημίας», Εγκληματολογία, Expressis Verbis, Law Journal VII.
3. Αποσπόρη, Κ. (2022), «Εμφυλεις αναπαραστάσεις στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ): Η περίπτωση του όρου «γυναικοκτονία», Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
4. Γκασούκα, Μ. (2020β). «Παλιά Ιστορία σε σύγχρονα πλαίσια: Θηλυκοκτονία/Γυναικοκτονία». Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά. Αθήνα: Gutenberg.
5. Cameron, D. (2020), «Φεμινισμός – Παρελθόν και παρόν ενός κινήματος». Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης.
6. Ζιόβα, Α.(2020), «Η μιντιακή κατασκευή της γυναικοκτονίας σε τρία ελληνικά ηλεκτρονικά έντυπα», Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Δια τμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Εφαρμοσμένη Κλινική Κοινωνιολογία και Τέχνη, Διπλωματική Εργασία.
7. Κακαρούνα, Σ. (2021), « Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα», Πανεπιστήμιο Αιγαίο, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Διπλωματική Εργασία.
8. Κακλαμανάκη, Ρ. (2007), «Η γυναίκα χτες και σήμερα. Ισονομία, ισότητα, αλλά και διαφορετικότητα». Αθήνα: Κέδρος.

9. Κοντοχρήστου, Α. (2020), «Ένα πρώτο σχόλιο για τη Γυναικοκτονία στην Ελλάδα. Ανάλυση δεδομένων και εξαγωγή πρώτων συμπερασμάτων για το 2020», Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
10. Λαμπροπούλου, Ε. (1994), «Κοινωνικός έλεγχος του εγκλήματος», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
11. Λαμπροπούλου, Ε. (1997), «Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα ΜΜΕ. Η περίπτωση της βίας και της εγκληματικότητας» Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
12. Μανδέλη, Α. (2022), «Μ.Μ.Ε. και έμφυλη βία στον αθλητισμό: πολιτικός τύπος και σεξουαλική παρενόχληση Ελληνίδων αθλητριών», Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Διπλωματική Εργασία.
13. Μοναστηρίδου, Κ. (2016), «Η τηλεοπτική βία και η επίδραση στις ηθικές αξίες του παιδιού», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεολογική Σχολή, Μεταπτυχιακή Διατριβή.
14. Νικολάου, Σ. (2004), «Η Βία, η Επιθετική Συμπεριφορά και η Τηλεοπτική επίδραση», Εκπαίδευση & Επιστήμη 1: 74-87, ISSN: 1790-0328.
15. Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014a), «*Violence against Women: an EU wide survey*», https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf.
16. Παπαδημητρίου, Μ., Σάσσαλου, Μ. (2019), «Έμφυλη βία και συμπεριφορές κινητικότητας: γυναικείες αντιλήψεις για την προσβασιμότητα και το βίωμα του δημόσιου χώρου στη Θεσσαλονίκη», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης, Διπλωματική Εργασία.
17. Παπασπύρος, Δ. (2022), «Γυναικοκτονίες και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: Η κατασκευή των έμφυλων ταυτοτήτων στο δημοσιογραφικό λόγο», Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Γλωσσολογίας: «Γλώσσα και Επικοινωνία», Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών.

18. Πορφυριάδης, Ν. (2009), «Μελέτη για την ανάλυση περιεχομένου ως ερευνητική μεθοδολογία στην ακαδημαϊκή έρευνα της διαφήμισης από το 1970 έως σήμερα.» Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Πληροφορικής, Διατμηματικό Μεταπτυχιακό στην Πληροφορική και τη Διοίκηση, Διπλωματική Εργασία.
19. Σκαλιώνη, Δ. (2021), «Γυναικοκτονίες στην Ελλάδα το 2021: Μια μαύρη λίστα που τελειωμό δεν έχει», διαθέσιμο στο: <https://www.ertnews.gr/eidiseis/mono-sto-ertgr/oigynaikoktonies-stin-ellada-to-2021-mia-mayrilista-poy-teleiomo-den-echei>
20. Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, (2011), «Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας». https://isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/Convention_violence-against-women_2011_el_edited.pdf
21. Τασιοπούλου, Α. (2020), «Φιλελεύθερος και ριζοσπαστικός φεμινισμός. Παραδείγματα θεσμικής απόκρισης στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, Διπλωματική Εργασία.
22. Τσουνή, Α. (2020). «Παρατηρητήριο για τις γυναικοκτονίες: κρισιμότητα, ανάλυση στοιχείων και προτάσεις.» Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά. Αθήνα: Gutenberg.
23. Χατζηκώστα, Ε. (2022), « Η νομική κατοχύρωση της γυναικοκτονίας.» EIRINI/Μελέτες Νέων Ερευνητριών για το Φύλο, 2(1), 68–82.
24. ΧΕΝ Ελλάδος, (2019). Η συνέντευξη της κ. Γκασούκα στη ΧΕΝ Ελλάδος για τις γυναικοκτονίες - <https://www.xen.gr/2019/06/06/%CE%B7%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82%CE%BA%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CF%83%CE%BF%CF%8D%CE%BA%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7/>

Ξενόγλωσση

25. Anderson, C. A., & Bushman, B. J. (2001). «*Effects of Violent Video Games on Aggressive Behavior, Aggressive Cognition, Aggressive Affect, Physiological Arousal, and Prosocial Behavior: A Meta-Analytic Review of the Scientific Literature*». *Psychological Science*, 12(5), 353-359.
26. Allport, G. W. (1954), “*The nature of prejudice*.” Addison-Wesley.
27. Berelson, B. (1971) “ *Content analysis in communication research*”, Macmillan Pub Co, ISBN – 13: 978-0028412108.
28. Brown, W. J., & Campbell, K. (2020), “*Mediated Stereotypes and Gendered Norms*”. *Gender and Society*, 34(1), 78-98.
29. Campbell, J.C., Webster, D., Koziol-McLain, J., Block, C., Campbell, D., Curry, M.A., Gary, F., Glass, N., McFarlane, J., Sachs, C. and Sharps, P. (2003) “*Risk factors for femicide in abusive relationships: Results from a multisite case control study*”. *American journal of public health*, 93(7), pp.1089-1097.
30. Chermak, S.M. (1995) “*Victims in the news: Crime and the American news media*.” Boulder, CO: Westview Press.
31. Collins, V. E., Rothe, D. L. (2017) “*The consumption of patriarchy: Commodification to facilitation and reification*.” *Contemporary Justice Review*, 20(2), 161–174. <https://doi.org/10.1080/10282580.2017.1307110>
32. Croteau, D., Hoynes, W. (1997) “*Social inequality and media representation*.” *Media/society: Industries, images and audiences*.
33. Custers, K., & Van den Bulck, J. (2013). “*The cultivation of fear of sexual violence in women: Processes and moderators of the relationship between television and fear*.” *Communication Research*, 40 (1), 96-124.
34. Dill, K. E., & Thill, K. P. (2017), “*Media, Stereotypes, and the Perpetuation of Race and Gender Inequality: Content Analysis of US News and World Report Cover Stories*.” *Sex Roles*, 76(7-8), 474-488.

35. Economic and Social Council (2013,) Vienna Declaration on Femicide[online]. Available at: https://www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/CCPCJ_Sessions/CCP_CJ_22/ E-CN15-2013-NGO1/E-CN15-2013-NGO1_E.pdf
36. EIGE (2017), “*Glossary of Definitions of Rape, Femicide and Intimate Partner Violence*” Available at: <https://eige.europa.eu/publications/glossary-definitions-rape-femicide-and-intimate-partner-violence> .
37. Fairbairn, J., Dawson, M. (2013) “*Canadian news coverage of intimate partner homicide: analyzing changes over time*”. *Feminist Criminology*, 8(3), pp.147-176.
38. Funkhouser, G. R. (2019). «*Watching the News Makes People More Likely to Fear Crime, Fear Walking Alone at Night, and Think Crime Is Getting Worse: A Study of the Cultivation Theory Using a National Panel Survey*». *Mass Communication and Society*, 22(3), 261-281.
39. Felson, R. (1996). “*Mass Media Effects on Violent Behavior*”, *Ann. Rev. Sociol.*, 22,103-28.
40. Fernandez, I. (2021), “*Investigating gender stereotypes in the media*”, Linköping University | Department of Management and Engineering, Master’s thesis.
41. Fraczek, A. (1986), “*Socio-cultural Environment, Television Viewing and the Development of Aggression Among Children in Poland*”, στο *Television and the Aggressive Child: A Cross-National Comparison*, (ed.) LR. Huesmann, LD. Eron, 119-60, Hillsdale, NJ: Erlbaum.
42. Gauntlett, D. (2019). “*Media, Gender and Identity: An Introduction*”. Routledge.
43. Grzyb, M., Naudi, M., Marcuelo-Servos, C. (2018), “*Femicide definitions*”. Σε: S. Weil, C. Corradi, M. Naudi (επιμ.). *Femicide across Europe. Theory, research and prevention*, 17-32. Bristol: Policy Press.
44. Guimera, G. M., Levine, M., Sanchez, D., Fauquet, J. (2009), “*Influence of Mass Media on Body Image and Eating Disordered Attitudes and Behaviors in*

Females: A Review of Effects and Processes”, Media Psychology, Volume 13, 2010 - Issue 4.

45. Hafner, J. (1986), “*Marriage and Mental Illness. A Sex-roles perspective*. New York: The Guilford press.
46. Hughes, M., Kroehler, C.J. (2005), “*Sociology: The core*”, 7th edition, The McGraw-Hill, Companies.
47. IRIN (2004): Definitions of sexual and gender-based violence. Διαθέσιμο από: <http://www.irinnews.org/feature/2004/09/01/definitions-sexual-and-gender-based-violence>
48. Jones, C. R., Abalos, A. (2019). “*Exploring Stereotypes of Race and Ethnicity in Media*”. Journal of Media Literacy Education, 11(1), 41-53.
49. Jewkes, R. (2002) “*Intimate Partner Violence: Causes and Prevention*”. The Lancet, 359(9315), 1423-1429.
50. Krippendorff, K. (2004). “*Content analysis : An Introduction to its methodology*”, Thousand Oaks, CA : Sage Publications.
51. Kelly, L. (1988) “*Surviving Sexual Violence*”. Polity Press.
52. Kouta, C., Rousou, E., Freysteinsdóttir, F. J., Boira, S. & Naudi, M., (2017). “*Gender and socio-cultural perspectives through femicide case studies*”. J Community Med Health Care.
53. Lee, S. K., Lindsey, N. J., & Kim, K. S. (2017), “*The effects of news consumption via social media and news information overload on perceptions of journalistic norms and practices*”. Computers in human behavior, 75, 254-263.
54. Lloyd, M., & Ramon, S. (2017). “*Smoke and mirrors: UK newspaper representations of intimate partner domestic violence*”. Violence against women, 23(1), 114-139.
55. Manne, K. (2019), “*Down Girl : The logic of Misogyny*.” Penguin Random House, UK.

56. Maxwell, K. A., Huxford, J., Borum, C., & Hornik, R. (2000), “*Covering domestic violence: How the OJ Simpson case shaped reporting of domestic violence in the news media.*” *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 77(2), 258-272.
57. Metaj-Stojanova, A., και Ibish, E. (2022) “*Femicide as the most extreme form of gender based violence and the situation of femicide in North Macedonia, Albania and Turkey*”. *Rule of Law, Governance and Society in the Western Balkans Contributions to the Future of Europe*, 217–242.
58. Meyers, M. (1996) “*News coverage of violence against women: Engendering blame*”. Sage Publications.
59. Millet, K. (1970), “*Sexual politics*”. London: Rupert-Hart Davis.
60. Roa, M. C., και Cordeiro, R. C. (2018). “*Risk factors for femicide*”. The Campbell Collaboration.
61. Ross, K. A., & Sikk, A. (2020). “*Journalism's Role in Challenging Stereotypes: An Analysis of News Media Coverage of the Refugee Crisis in Europe*”. *Journalism Practice*, 14(10), 1391-1412.
62. Simons, M., & Morgan, J. (2018), “*Changing media coverage of violence against women: Changing sourcing practices?*”. *Journalism Studies*, 19 (8), 1202-1217.
63. Stark, E. (2007), “*Coercive Control: How Men Entrap Women in Personal Life.*” Oxford University Press.
64. Steele, C. M., & Aronson, J. (1995). “*Stereotype threat and the intellectual test performance of African Americans*”. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(5), 797–811. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.69.5.797>
65. Sutherland, G., McCormack, A., Eastal, P., Holland, K., & Pirkis, J. (2016). “*Media guidelines for the responsible reporting of violence against women: a review of evidence and issues*”. *Australian journalism review*, 38 (1), 5-17.

66. Tajfel, H. (2010). “*Social stereotypes and social groups*”. In T. Postmes & N. R. Branscombe (Eds.), *Rediscovering social identity* (pp. 191–206). Psychology Press.
67. Taylor, R. (2009), “*Slain and slandered: A content analysis of the portrayal of femicide in crime news*”. *Homicide Studies*, 13(1), pp.21-49.
68. Toledo, P., Lagos, C. (2014). “*The Media and Gender-Based Murders of Women: Notes on the cases in Europe and Latin America*”. Heinrich-Böll-Stiftung European Union.
69. United Nations Office on Drugs and Crime (2018),” *GLOBAL STUDY ON HOMICIDE Gender-related killing of women and girls*”, Vienna.
70. World Health Organization, (2012). «*Understanding and addressing violence against women*». https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf.
71. Wozniak, J. A., & McCloskey, K. A. (2010), “*Fact or fiction? Gender issues related to newspaper reports of intimate partner homicide*”. *Violence Against Women*, 16(8), 934-952.

Ιστοσελίδες

72. (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων [Γ.Γ.Ι.Φ], 2014-2018). <http://old.isotita.gr/index.php?module=search&q=%CE%95%CE%BC%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B7+%CE%B2%CE%AF%CE%B1&x=0&y=0> , https://scholar.google.gr/scholar?hl=el&as_sdt=0%2C5&q=%CE%95%CE%BC%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B7+%CE%B2%CE%AF%CE%B1+%CE%AD%CE%BD%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%B1+&btnG=#d=gs_qa bs&t=1683534303341&u=%23p%3Duf8E0uSwLvoJ
73. <https://diotima.org.gr/>